

Taxa postală
plătite în num.
No. 224.716 929.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Strada Barón L. Pop (v. Brassai-u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 10 dollár. Hir-
detések díjszabás szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bányási
zsidóság egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmertetlen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését nem vállaljuk. Fő-
szerkesztő dr. Marton Ernő, Fele-
lős szerkesztő Jámbor Ferenc,
Bukaresti szerkesztő: Hátszegi
Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Szombat, 1932 aug. 20.

5692. ÉV
AB 18.

XV. ÉVF.
189. SZÁM

Két világtkongresszus

Különös összetalálkozása a sorsnak, hogy ugyanazon a napon, amikor a genfi zsidó világtkongresszus elhatározta a zsidóság világtalálkozásának megteremtését, a montreali Le Miroir azzal lepte meg a világot, hogy a közeljövőben összehívják az antiszemita szervezetek világtalálkozását is valamelyik európai városba, hogy megteremtsék az egységes frontot a zsidók ellen.

Csodálatos dolog. Az antiszemita mozgalomnak is ugyanaz a fája, ami nekünk, zsidóknak. Az egység, a közös front. Hogy nekik milyen mértékben van erre szükségük, nem tudjuk. De valahogy az az érzésünk, hogy egyáltalán felesleges és haszontalan ez az antiszemita összefogás, tisztán antiszemita szempontból.

Ugyanis már elkésett. Mert az antiszemita és a világtalálkozás túlnyomó részben elvégezte már tisztító munkáját a zsidóságban. Ami zsidó egzisztencia és zsidó erő még van — ez semmiesetre sem teszi indokolttá ezt a nagy és költséges erőfeszítést.

A krízis és az antiszemita helyi viték eivégzik ezt a munkát. Világtalálkozás nélkül is.

De annál égetőbben van szüksége erre az egységes frontra, erre az erőösszefogásra — a zsidóságnak. Hogy a zsidó egzisztenciák és a zsidó élet szétmorzsoltságot szenvedjenek, megmentsék.

Mert ugye, ha lezsugorított keretekben is, de nekünk is szabad élni. Már csak azért is, hogy ne unatkozzanak az antiszemita szervezetek. Már pedig, ha teljesen elpusztulunk, munkanélküliségbe esik az egész antiszemita világ.

Vajon kinek fog előbb és inkább sikerülni ezt az egységet összefognia? Az antiszemita világ avagy a zsidóságnak?

Ahogy mi ismerjük az antiszemitákat, ez náluk játszi könnyedséggel fog menni. Trianon és a többi gátfalak átugrani.

De ahogy a mi zsidóinkat ismerjük, legalább is egy antiszemita világtalálkozásnak kell leszakadnia erre a világra, hogy ők is — összefogjanak és egységbe tömörüljenek.

És ez a tragikus ebben a különös sors-találkozásban.

Munkaalalmakat — de idejében

Németország technikailag a legmodernebb ország, politikailag azonban elmaradt. A népe — ahogy a német költők mondták — nyáj-nép. Vagyis kollektív nép, de nem kultivált kollektív. Van benne valami a feudális világból, valami még az ősi kommunizmusból, tele van cső kévennyel, régi háborúk nyilait és golyóit hordja magában. Mecklenburg-Schwerinben például még közvetlenül a világháború előtt legális botbűntetés járt a feudális urnák a jobbágyokkal szemben középkori jogai voltak, amikkel természetesen nyugodtan élt is. Csodája ez a történelemnek! Franciaország, Anglia, Belgium, az Egyesült Államok, Svájc és Itália 1848-ban már ott tartottak sok intézmény, sok törvény tekintetében, ahova a németek 1918-as forradalmuk óta a köztársaságban nem tudtak eljutni.

Csodálatos nép. Takarékos, józan, egyszerű és pártatlanul szervezkedő. És mégis reakciós. Hogy csak a legnagyobb problémájáról beszéljünk: a munkanélküliségről. Ez a szervező nép lomhán várta, amíg milliókra dagadt munkanélkülieinek a száma és egyre az angolok felé nézett, akik tudnak olyan munkanélküli segélyt adni, ami sok esetben kispolgári egzisztenciát biztosít igénytelenebb embereknek, a franciák felé, amely győzött és amely gazdag és még ma sincs ilyen problémája. A legelhízott példák egy nép számára, amelynek polgári rétege alatt is ing a talaj, egy nép számára, amely képtelen olyan segélyeket adni, hogy abból lakásra és emberi élelmézésre jusson. Így hát természetes, hogy a szélsőséges politikának lett a színtere.

Most aztán föleszméltek. A munkaalalmak tömegeit írják össze, hogy minden téz munkálkodhasson és főképp élelmiszerben fognak fizetni, hogy egyetlen gyomor se maradjon üresen. Német-

Anglia rákényszerítette akarátát Kanadára az ottawai konferencián

Londonban felfüggesztették a külföldi kölcsönök kibocsátásának tilalmát. Hossz az amszterdami gyémánttőzsdén. Ausztria várja a népszövetségi kölcsönt

Párizsban még mindig gyanakodással kísérik a newyorki tőzsdehosszít

London, augusztus 19. Ottavában létrejött Anglia és Kanada között a dumpingkérdésben is a megegyezés, amelyet Baldwin személyes érdemének tekintenek, aki a kellő időpontban alkalmazott erővel lépett fel Bennett kanadai miniszterelnökkel szemben s azzal fenyegette meg a kanadai kormányt, hogy Anglia az összes dominionokkal megegyezik, kivéve Kanadát s ez esetben Kanadának meg kell elégednie kétoldalú szerződésben biztosított előnyök helyett általános preferenciákkal.

A szombati záróülés megtartása most már kétségkívül biztosítottnak tekinthető.

A lapok értesülései szerint a biradalom keretén belül megszervezett preferenciális rendszert külföldi államokkal kötendő új kereskedelmi szerződések nem érinthetik. A biradalomközi vámelőírásokat egyszerűsíteni fogják.

Élénk mozgolódás a világtalálkozásokon

A hosszú tespedés után az egész világon szokatlanul élénk mozgolódás észlelhető a gazdasági életben. Hogy ez a mozgolódás kiindulópontja lehet majd egy enyhülésnek, vagy pedig csak optikai csalódás az egész, azt csak a legközelebbi jövő fogja megmutatni.

A világ gazdasági életének legfrissebb eseményeit itt adjuk:

Párizs, augusztus 19. Pénzügyi körök még mindig szkeptikusan figyelik az amerikai tőzsdei hosszmozgalmat, mert nem látják mögötte a termelés és főként a fogyasztás olyan lendületét, amely a papírok árfolyamának nagy emelkedését valóban indokolná.

A japán és az angol kamatláb

Párizs, augusztus 19. Tokióból jelentik, hogy a japán jegybank a leszámítolási kamatlábat 5.11 százalékról 4.38 százalékra mérsékelte.

Az Angol Bank főtanácsának mai ülésében a bankkamatláb változatlanul 2 százalékos állapotban maradt.

Az angol bankjegyek érfedezete 34.7 százalékos. Az Angol Bank állandóan nagymennyiségű aranyat vásárol, hogy elérje a 37—38 százalékos bankjegyfedezetet. Az angol aranyvásárlásokkal van összefüggésben az is, hogy Amerikában az arany iránt igen élénk a kereslet s az Egyesült Államokból nagy tételek jönnek az angliai piacra.

London, augusztus 19. A Times va-

lószerűnek tartja, hogy közelebről fel fogják oldani az idegen kölcsönök angol pénzpiacra történő kibocsátása ellen kiadott tilalmát. A piac teljes felszabadítása csak fokozatosan fog végbemenni, nehogy a kölcsönkérelmek tömege fejtelenséget idézzon elő.

Hossz az amszterdami gyémánttőzsdén

London, augusztus 19. A Daily Express távirata szerint az amszterdami gyémánttőzsde amerikai és indiai bevásárlók megjelenése következtében a szilárdság jeleit mutatja, amiből az általános gazdasági helyzet javulására vannak le következtetések.

Ausztria várja a népszövetségi kölcsönt

Bécs, augusztus 19. Az osztrák nemzeti tanács nyolc óras ülésben foglalkozott a pótköltségvetés váms- és adóemelő tétéivel, ezenkívül a lex Creditanstalt 9-cel. A nemzeti tanács legközelebbi ülése szombaton lesz. Lehetséges, hogy még a jövő héten is tart ülést az osztrák törvényhozó testület.

A lausannei kölcsön jegyzőkönyvének szövetségstancsi ratifikációja közelebről várható. Ha a kölcsönt folyósítani fogják, Ausztria rendezni kívánja rövidlejárata kötelezettségeit s a gazdasági élet javára könnyíteni fognak a jegybank váltótárcáján abból a célból, hogy a jegybank a hitelügy terén enyhíthessen a helyzetet.

országban nem nagy optimizmussal nézik ezeket a terveket. Azt mondják: elkés-tek vele. Vannak, akik — hiszen ez stilsos — azt javasolják, maradjon minden a régi, valahogy majd csak lesz. Mert sohasem volt úgy, hogy ne lett volna valahogy. Egyelőre úgy volt, hogy polgár háború volt hónapokig.

Számunkra a német példának arra kell szolgálnia, hogy ne késsünk el. A munkanélküliség réme egyre növekedik. Csökkeneni és megszüntetni munkaalalmakkal lehet. Idejében való munkaalalmakkal.

Szajkosár a szőlőmunkásokra

Vadallati módját találta ki a spórolásnak egy ploestimegyei szőlőbirtokos.

Szajkosarat lakolt munkásainak a szá-
jára, hogy dologtevés közben ne fogyasz-
sák a bojár ur szőlőjét.

Azért a 30 vagy 40 lej napszámért szá-
j

kosarat is kell hordjanak és Tantalusz kínjait kell végigszenvedjék a ploesti uraság szerencsétlen páriái.

Holott még a régi közmondás is azt mondja, hogy nyomtató lónak nem kötik be a száját, a bojár azonban úgy látszik többre becsüli a lovait, mint a munkásait.

A ploestii szőlőbirtokos alighanem meg fog gyülni a baja a törvénnyel ezért az eredeti találmányért és a börtön csendjében elmélkedhet majd valami új kor-szakalkotó felfedezésről.

Nem volna azonban kár, ha a törvény ezt a speciális szajkosarat a szőlőbirtokosra és hasonló társaira rakná rá, akik így szajkosár nélkül lassanként felfalják az egész országot.

Mert az a szerencsétlen lakolt munkás legfeljebb egy vagy két fürt szőlőt ehetett volna meg, de a középkorból itt felejtett szajkosárral operáló szőlőbirtokos felfalja az ország egész jelenét és jövőjét.

VILÁG TÖKRÉ

A német és angol mentalitás

Az angolok messzibb tartanak, mint a németek. Ők a brit empire jövőjének biztos alapjait nem abban keresik és főképpen nem abban találják, hogy olyan fantazmagóriák után menjenek, mint a németek Hitlerje. A hívős és józan angol temperamentum, amely hozzájárult 700 év alatt, hogy sorsa intézését ne deszpóták vegyék kezükbe, megmutatta az utóbbi évek súlyos rázkódtatásai közepette, hogy érti annak módját, hogy mindenkor a „kellő embert a kellő helyre” állítsa és akik tudják a súlyos pillanatokban, hogy mit akarnak. Macdonald politikája lehet hogy munkás, illetve szocialista szemmel nézve „árulás”, de az angol nép szempontjából nagy és felelősségteljes vállalkozás volt. Ahogy ők az angol fontot restabilizálták, mely az érvágás után makkegészséges lett, ahogy ők most az ottawai konferencián józanul és hidegen, tisztára materiális szempontból nézték a világ gazdasági helyzetét, ez toronymagaságban áll „Schlichkeit” dolgában a fogalmat kigondoló németek felett. Az ottawai konferencián nem mondtak semmi újat. Sőt banális és talán egy kissé groteszk is, amikor kijelentik, hogy a nagykereskedelmi indexszámok kell emelkedni a világon és akkor megkönnyebbül a gazdasági helyzet világszerte. Ezt a tézist minden intelligensebb kereskedelmi alkalmazott is fujja — ha másképpen is indokolná meg, mint a konferencián részt vevő koronagyarmati szakértők. Nem valami szenzációs gyógyszernek látszik, mert ezt a lehetőséget a kereslet és kínálat vaskövetkezteségű törvénye szabályozza és mit ér az, ha Ottavában az árak emelését határozzák el, amikor a kereskedelem nem tartja szükségesnek annak bekövetkeztét. Illetőleg, ha szükségesnek is látna, amíg a kínálat nincs összhangba hozva a kereslettel, amíg a tervszerűtlen termelés nincsen kiegyensúlyozottan beállítva a tervszerűen kiépítendő fogyasztáshoz, addig hiába minden határozat.

Az angol és német mentalitásbeli differencia megmutatkozik abban, hogy mily naivnak látszó és talán csak kifelé ilyennek jelzett gazdasági megoldást talált az ottawai angol világbirodalmi konferencia, addig a németek Hitlerje még a „politikum”-ban látja a kivezető utat. A németek még mindig politizálnak és így akarják országuk és a világ képét megformálni. Valami igazuk ugyan van ebben, mert míg az angoloknak politikai fáj dalmak és sérelmeik nincsenek, amíg az angolok minden energiájuk súlypontját a gazdasági szervezésre fektethetik, addig a németeknek éveket kellett eltölteni azzal, hogy a jóvátétel jármát lerázzák nyakukról. Azt a súlyos terhet, amelyet valóban nem tudhatta gazdasági életét egészségessé tenni. Mert a német nép is józan, ha nem is annyira, mint az angol. De a történelem nem szoktatta őket hozzá szabadsághoz, mert ezt a Hohenzollernek nem engedték. Nekik mindenkor kell maguk felé egy „Machthaber” és ha nincs Vilhelm, jó lesz az Adolf is. Nem akarnak önállóan gondolkodni, nekik az kell, hogy valaki uralkodjék felettük. Nem a 13 millió németet szédítette meg Hitler, hanem ők kreáltak maguk fölé egy nekik való embert, akiért „tűzbe mehetnek”. A német népet nem szédítette meg Hitler, hanem ők maguk bolondították bele magukat egy fantomába, amelynek reprezentánsa: Hitler. Igen, éppen Hitler, hanem ők kreáltak maguk fölé egy kommunista-fasiszta, felemás elgondolása legjobban kvadrál azoknak a millióknak gondolatvilágával, akik döntőleg befolyásolták a legutóbbi választást. A német szavazók 37 százaléka szavazott Hitlerre és most Hitler a kancellárságot követelte Hindenburgtól. És az öreg, józan aggagtyán nem tette meg, amire kérte Hitler. És hogy ezt energikusan megtagadta, annak talán legjobban Hitler örül. Mert a mai helyzetben a kormányzópalcát kéz-

be venni egy olyan elkeseredett, munkanélküliség rémével küzdő országban rendkívül nehéz feladat, még egy sokkalta tehetségesebb embernek is, mint amilyen Hitler. Az általa elszédített tömeg, mely stupidságával maga felé emelte őt, azt várta volna, hogy uralma kezdete után 48 órával minden embernek legyen munkája és eljőjön a „harmadik birodalom” fénykora, amelyről a fáklyavilágítással és egyéb teatrális rekvizitumokkal felszerelt népgyűléseken annyit deklamáltak. De ahhoz van elég józan esze Hitlernek is, hogy előre lássa eme vágyak valóra nem válását. Ezért inkább visszavonul a bajor hegyek közé — ahogy sajtóorgánumai írják —, hogy gondolkozzék. Ez is tipikusan német és jellemző rája is. Amikor 13 millió ember akaratával hátamögött a hatalmat kéri és nem veszi magának. Ezzel olyan taktikai hibát követett el, amelyet reparálni nem fog tudni soha többé. Most volt a kulminációs pontja népszerűségének és ezt elfelejtette — vagy nem merete — kihasználni. Mussolini kisebb erővel tudott győzni, nem beszélve az orosz forradalmi erők lendületéről. Most tessék ki legjobban az a gyenge talapat, amelyen a német fasizmus áll és a legmagasabb polcon állónak hátszerűsége. Az események előtérbe tolták őt és most megkezdődött a kiábrándulás korszaka, mely semmiesetre sem lesz káros a világ helyzetének további kialakulására. Mikor Papent uralomra hivta Hindenburg, akkor a cél az volt, hogy fékezze az ellentéteket és nem az, hogy siettesse a végkifejledést. Ami most a hatalom birtoklásáért folyik Berlinben, bizonyítja azt, hogy a „nemzeti erők koncentrációs kabinetje” csak átmenetet jelent. Mert ha a parlamentre támaszkodva akarnak kormányozni, akkor változás kell bekövetkezze. De mily tragédia az a németekre nézve, hogy Hitler csak a szocialisták és kommunisták 36 százalékaival együtt tudna többséget kapni. Már pedig a tüzet és vizet összeereszteni nem lehet, mert az egyik megsemmisül. Hugenberg adta ki a választások előtt a jelszót, hogy „egészséges választás” kell. Most, mikor már látja a hitlerizmus előre törését, már arról beszél, hogy a birodalmi elnök kezében kell lennie a hatalom nagyobbik felének. Az a huszmillió német, aki Hindenburgot választotta meg legutóbb, nem kell megbánja elhatározását. Mert ha tett is olyat az ősz elnök az utóbbi hónapokban, ami sokszor érthetetlen volt, legutóbbi döntése, amellyel ellátta Hitler a hatalom legális átvételétől, bizonyítja azt, hogy még sincs rossz kezében a német legfőbb államhatalom. Brüning rövid uton való eltávolítása azt a célt szolgálta, hogy utána nem kell majd a 48-ik alkotmány-paragrafust gyakran igénybe venni. Ebben tévedett Hindenburg, mert von Papen uralma óta még többször vették igénybe, mert különben lehetetlen lett volna a kormányzás.

Ha a német mentalitás — szembeállítva az angol — józanabb és a gazdasági adottságokkal számított volna és kevesebb a politika, akkor most mégis megtalálnák a kivezető utat a lehetetlen helyzetből, amelybe a parlamentarizmus hozta. A mai idők kétségtelen jele, hogy Németországban nem olyan polgári pártok között oszlik a parlamenti többség, amelyek között elvi és felfogásbeli differenciát eliminálni lehetne, hanem olyan világnézetek harca, amelyet közös nevezőre hozni csaknem lehetetlen. Az bizonyos, hogy a legutóbbi tizenkét évben a szocialisták „osztályuralma”, amely oly férfiakat adott a németeknek, mint Eber, Braun és Severing és még számosan mások voltak, egészségesebb volt, mint a mai helyzet. A proletáriátusnál egységes célok és ideálok lebegnek szeme előtt. És nem alapítanak ezért számos német polgári lapnak az a nézete, hogy uralomhoz kell bizonyos mértékben segíteni Hitlert, mert a kiábrándulás csak úgy volna teljes. Mert amit a hitlerizmus akar, az egy nem egységes akaratú és célu tömegmegmozdulás, hanem differenciált és komplikált összetevőkből alkult, mely az élet realitásaival szemben nem tudná a kellő összhangot és a konstruktivitást megtalálni. Hitlernek a hatalom átvételéért folytatott küzdelme „menekülés előre”. A Hitler—Papen szövetség felbomlott, mielőtt még realizáltak volna és ezzel a lehetősége is megszűnt annak, hogy a mai rezsimmel és annak támogatásával Hitler uralomra jöhessen.

Hitler napja — ahogy mi innen megszűröl látjuk — letűnően van. Az adott pillanatban nem tudott célt elérni. Akár parlamentáris formák között, akár erő-

szakkal. A „Nach Berlin!” álma nem teljesült.

A mi szempontunkból, mi alatt értve mindazokat, akik az öt világrészben egy példátlan gazdasági krízis nyomását érezték, úgy volna már jó, ha a német politikum és az angol számítás összefogna és nem olyan vérszegény határozatokat hozna, amelyet Ottavában kiagyalnak és

nem olyan vérszomjas politikumban robbanna ki, mint a Hitler kontra kommunista párbaj, hanem ez a két nagy gazdaságilag domináló nemzet összefogna, hogy végre alkosson olyasvalamit, ami a százmilliók érdekében volna!

Mert míg nincs meg a tett — addig minden más csak epizód.

Leitner Zoltán

A Töreky-tanács elé kerül Karikás Frigyes is

Gyorsított eljárással fogják tárgyalni az ügyét

Hamis bizonyítékok alapján kovácsoltak vádat Karikás ellen

Budapest, augusztus 19. Most már bizonyos, hogy Karikás F. fölött Törekynek a statáriummal teljesen egyenértékű gyorsított eljárása fog itélkezni, mert a miskolci törvényszék, a budapesti törvényszék hatáskörébe utalta Karikás ügyét.

A Töreky-tanács elé kerülő szerencsétlen embert előbb azzal vádolták, hogy ő gyilkolta meg Sarlósi János katolikus lelkészt. Közben maga a vádat emelő ügyész is belátta, hogy ez a vád teljesen aaptalan, mire új vádat kovácsoltak Karikás ellen. Most már arról van szó, hogy hét vörös katonai végzésénél segédkezett, de ez a vád is koholt, mert immár

hiteles aktákkal igazolható, hogy Karikást hamisított bizonyítékok alapján állítják bíróság elé.

Kétséget kizáró módon beigazolódott ugyanis, hogy 1919. június 14-én Karikás Frigyes a 39. brigád politikai megbízottja jelentette felettes hatóságainak, hogy sárói Szabó József brigádparancsnok az érvényben lévő törvények figyelembe vétele nélkül ellenforradalmi cselekedetei miatt kivégeztette a lelkészt.

Karikás tehát maga jelentette fel az önkényesen itélkező brigádparancsnokot, akinek megbüntetését követelte.

A vörös hadsereg főparancsnoksága alapos vizsgálat után június hó 16-án 1071-hfp. alatt a következő táviratot küldte a 39. brigádnak:

„647 alatt kelt Sarlósi János pap kivégzéséről szóló aktákat terjeszték elő. Böhm főparancsnok.”

Mikor az akták beérkeztek, a hadsereg parancsnok Mór Pál adjutáns jelenlétében sárói Szabó brigádparancsnokot, valamint Bodar komisszáriust felelőségre vonta, mind a kettőt nyomban letartóztatta és az ügy a forradalmi törvényszék elé került.

Szabót és Bodárt nyomban felfüggesztették állásaikból, amit Böhm „Két forradalom kereszttüzében” című könyvében (332. oldal) meg is irt.

Június 26-án a hadsereg-főparancsnokság ugyanebben az ügyben megkezdte az igazságügyi népbiztosságot, akitől követelte, hogy az önkényeskedők ellen példás szigorral járjanak el.

Mind ezek a rendelkezések Karikás feljelentésére történtek. Karikást akkor szembesítették is Szabóval és ő Böhm és Mór jelenlétében szemébe is mondta a brigádparancsnoknak, hogy törvénytelenül járt el és most éppen azt az embert akarják gyorsított eljárás elé állítani, aki súlyos időkben fel merete emelni szavát egy hatalmi örületbe esett ember cselekedetei ellen.

A budapesti lapok, amelyek mindenre kaphatók, azt állítják, hogy az eredeti halálos ítélet írásban is meg van az ügyész kezében. Ha ilyen írás csak ugyan létezik és ha Karikás neve is rajta van, akkor ez a név rá lett hamisítva az aktára.

Mint már említettük, a statáriumos

kamarilla ügyészei sem találják helytállóknak ezt a vádat s így más alapot kerestek, hogy Karikás ellen eljárást kezdjenek. Hirtelen kitalálták, hogy Karikás hét vörös katonát ölt meg. Ez a vád is csak olyan erős, mint a másik és

ehhez a bizonyítékot éppen Vári Albert dr.-nak volt koronaügyésznek saját műve, „A vörös uralom áldozata” c. könyve szolgáltatta.

A könyvben, mely természetesen a diktatura ellen íródott, egyetlen helyen sem fordult elő Karikás neve, ott sem, ahol az emített hét vöröskatonára kivégzetéséről van szó.

Már kontrajavaslat is készült a konverzióról

Ghelmegeanu és Calinescu ellentörvényjavaslatot készítettek, amely a középbirtokosokat is védelembe veszi. Kilátás van külföldről pénzre a konverzió finanszírozására

Bucuresti-Bukarest, aug. 19. Egyes lapok megerősítésre váró hírei szerint Mironescu konverziós javaslata nem lesz a közölt formában törvényé. A javaslattal szemben a nemzeti parasztpárt kebelében is aggodalmak merültek fel és a „Curentul” szerint Ghelmegeanu és Calinescu már el is készítettek egy másik javaslatot, amely a középbirtokosokat is védelembe részesíti. A lap egyébként megállapítja, hogy nem az a baj, hogy a jelenlegi konverziós törvény minden földművelési kategóriára kiterjed, hanem az a hibája Argetoianu törvényének, hogy nem gondoskodik a konverzió finanszírozásá-

A könyv 104. oldalán szóról-szóra ez áll:

„A kivégzett neve, kora, foglalkozása: Csupor Lajos, Malik Ferenc, Fenyő Nándor, Sück Emil, Tóth Lajos, Varga Károly, ismeretlen, állítólag pesti rendőrök.

A gyilkosság helye és ideje: Poroszló, 1919 május elején, a Tisza partján, a vasuti töltés mellett.

A gyilkosság módja: lelövetés.

A gyilkosság indoklása: gyávaság az ellenséggel szemben.

A gyilkosságot elrendelte: Likas György népbiztos, 36 éves és sárói Szabó divízióparancsnok.

Ki követte el a gyilkosságot: Saskói Miklós terrorista, 24 éves, róm. kath. autószerelő, vörös szakasparancsnok.

Ezek után az adatok után a könyv ugyanezen a helyen elmondja, hogy Likas György a kommun bukása után megszökött. Saskóit pedig 8 évi fegyházra ítélték.

Sem Vári hivatalos adataiban, sem a budapesti és az egri törvényszék ítéletében Karikás neve nem fordul elő

és ami a legdöntőbb érv, maga a bíróság állapítja meg, hogy a kivégzéseket Szabó és Likas rendelték el.

Tizenhárom évig, míg most el nem fogták, senki se beszélt és nem is beszélhetett arról, hogy Karikás gyilkolt és most egyszerre szükségük van rá. Kitaláltak egy szörnyű vádat, mellyel egy bűnyben ártatlan embert kiakarnak végeztetni.

A népsz

A Né

Párizs, tudósítója szövetség Anglia, F. Olaszország ulésén kizetével azon átiratszövetség gátását kéganizálás

A Népszban lekördrat, Avonnyal karölt ameklyk munkája után Miro randumot hogyan kéjanak kerebizottságtette Miro pontjait. hogy a ti egyik tagj egy vagy szakértő k

Ettől fütározta, járó figyel Bukarestbe eljönnek t Sir Otto (Németors Di Nola esági bizott leg szepten karestbe, ügyi igazg konkluziót vonatkozóa 23-án kezd vitatni ple

A Román sabb figy képviselő S át a „Tregatója, am előkelőbb lanatnyilag gatója, am lás. Haz Eszak- és l világom, m értő van e mint a két Mindkét költségveté désekben.

Az elmu szint Ausz Niemayer. kormányok csod széléz zetés és t telt. Bár l csoportról ugy az au liaiaknak solta: dras cíó minden braziliai hé egész an ausztraliá tül foglalk

A jelent volt arány megállapító emilyen k tett fel Au ra; ahhoz, bamba jutot goru megr nem volt s lönös szaké Ausztráli

Meg

Olcsó festés és vegy-tisztításban

Clujon az UNIO vezet. Uj fióküzlet

Str. Samuel Micu volt Rózsa ucca 10.

Kicsoda az a Sir Otto Niemayer?

A népszövetségi szakértők követelni fogják a kormánytól: a tisztviselők egyrészének elbocsájtását és a fizetések csökkentését. Keserű pilula: szép csomagolásban

A Népszövetség egész pénzügyi albizottsága Bukarestbe jön, de aligha hoz valami csodaszert Romániának

Párizs, augusztus 19. A Temps genfi tudósítója jelenti a következőket: A Népszövetség pénzügyi albizottsága, amelyet Anglia, Franciaország, Németország és Olaszország képviselői alkotnak, tegnapi ülésén kizárólag Románia pénzügyi helyzetével foglalkozott a román kormány azon átirata alapján, amelyben a Népszövetség technikai szervezetének támogatását kéri az állam pénzügyeinek reorganizálásához.

A Népszövetség már az elmúlt hónapban elküldte Bukarestbe helyettes főtákarát, Avenolt, hogy ez a román kormányral karöltve állapítsa meg a kereteket, amelyek között a népszövetségi szakértők munkája mozoghat. Avenol visszatérése után Mironescu pénzügyminiszter memorandumot terjesztett az albizottsághoz, hogyan képzei ő el a szakértők munkájának kereteit és módját. A pénzügyi albizottság fentemlített ülésén magáévá tette Mironescu pénzügyminiszter szempontjait. Következésképpen elhatározták, hogy a titkárság pénzügyi osztályának egyik tagját, Denis-t, Romániába küldik egy vagy két, Avenol által kijelölendő szakértő kíséretében.

A Népszövetség egész pénzügyi albizottsága testületileg Romániába jön

Ettől függetlenül az albizottság elhatározta, hogy a román kormánynak kijáró figyelem dokumentálására in corpore Bukarestbe jön. Az albizottság nevében eljönnek tehát: Dayras (Franciaország), Sir Otto Niemayer (Anglia), Kempner (Németország) és Di Nola (Olaszország). Di Nola egyúttal a Népszövetség gazdasági bizottságának elnöke is. Valószínűleg szeptember 5-ike táján indulnak Bukarestbe, Loveday népszövetségi pénzügyi igazgató kíséretében. Az albizottság konkluzióit a román pénzügyi helyzetre vonatkozóan a Népszövetség szeptember 23-án kezdődő ülészakában fogja megvitatni plenáris tanácsülésen.

Ki az a Sir Otto Niemayer?

A Romániába jövő bizottság legmarkánsabb figurája kétségkívül az Angliát képviselő Sir Otto Niemayer. Hosszu időn át a „Treasury”, az államkincstár igazgatója, ami egyike a legfontosabb és legelőkelőbb angol közjogi funkcióknak. Pár évtizeddel ezelőtt az Angol Nemzeti Bank igazgatója, ami szintén nem megvetendő állás. Hazájában, a Népszövetségnél, Észak- és Délamerikában, vagyis az egész világon, mint elsőrangú pénzügyi szakértő van elismerve. Ausztráliában, valamint a két Amerikában igen jól ismerik. Mindkét kontinens kikérte véleményét költségvetés-technikai és pénzügyi kérdésekben.

Nagy prakszis esőd szélén álló államok szanalásában

Az elmúlt évet részint Braziliában, részint Ausztráliában töltötte el Sir Otto Niemayer. Mindkét helyen a központi kormányok felkérésére tanulmányozta a esőd szélén álló államok pénzügyi helyzetét és tapasztalatairól jelentést készített. Bár két teljesen különböző állam-esopotról volt szó, Sir Otto Niemayer úgy az ausztrálaiaknak, mint a brazilaiaknak ugyanazt az orvosságot javasolta: drasztikus megtakarítások, redukció minden vonalon és szigorú diéta. A brazilai helyzetről készített jelentését az egész amerikai sajtó reprodukálta, ausztrálai jelentésével hónapokon keresztül foglalkozott az angol sajtó.

Ausztráliában nem tetszett a Niemayer-féle jelentés

A jelentések elterjedtségével nem volt arányban népszerűségük is. Egyesek megállapították, hogy Sir Otto Niemayer semilyen konstruktív gondolatot nem vetett fel Ausztrália, vagy Brazília számára; ahhoz, hogy valaki egy pénzügyileg bajba jutott kormánynak a kiadások szigorú megrövidítését javasolja, valóban nem volt szükség Sir Otto Niemayer különös szakértelmére és hozzáértésére.

Ausztráliában például a Niemayer-

jelentést egyes körök szkeptikusan fogadták s heves ellenzékbe mentek a szakértő eszméivel szemben. Niemayer fájdalmas áldozatokat, megtakarításokat kért a kormánytól, az ausztrálai munkásság viszont kikelt élesen ez ellen. Politikai és szociális komplikációk keletkeztek. Az ausztrálai szövetségi kormány egyik tagja: az új-dél-galliai kormány visszautasította Niemayer ajánlásait és elhatározta, hogy ebben a tekintetben nem követi a központi ausztrálai kormányt. Langur, Új-Dél-Gallia miniszterelnöke nem engedte éhenhálni a munkanélkülieket, nem akarta redukálni a tisztviselők fizetését és nem akart ezeket elbocsátani közülük, csakhogy fizethesse továbbra Londonba az állami tartozások esedékességeit. Ahogy az angolok mondják „default”-ot csinált. Lang azonban magára maradt politikájával. Niemayer szempontjai mégis győztek végül.

Sir Otto Niemayer tulajdonképpen nem is ajánlhatott más orvosságot, mint ami-

nőt ajánlt. Ha nincs hitel, nincs felvevőpiac, hogy segíthetne valamely állam más képpen magán, minthogy az eleven husba vág? Ki viselje a válság következményeit, ha nem a nínestelenek széles tömege...? A szakértők valamennyien egyformán gondolkodnak és ugyanazon megoldásokat javasolják. Rist sem ajánl egyebet, mint Niemayer. Nem titok tehát, hogy Romániában milyen konkluziókra fog jutni a Népszövetség pénzügyi albizottsága. Bárki már most elkészíthetné azt a jelentést, amelyet a szakértők a Népszövetség plénuma elé fognak tanulmányaik befejezése után terjeszteni. Ezek a konkluziók egyetlen szóban foglalhatók össze: megtakarítások.

Tartogat-e a szakértő bizottság Románia számára valami különös megoldást?

Sir Otto Niemayer járt már ugyanebben az ügyben Törökországban, Egyiptomban, Ausztráliában, Braziliában, Chilében, Görögországban, Bulgáriában és a jó

Piccard csak hosszú hónapok tanulmányai után hozza nyilvánosságra a sztratoszférában szerzett tapasztalatait

A ballon magasságmérőjének megállapítása szerint 17 ezer 700 méter magasságban járt a ballon

Milánó, augusztus 19. Piccard professzor és Cosyns mérnök sztratoszférarepülése — mint már tegnap jelentettük — szerencsésen végződött. A ballon 12 óras légi ut után leszállt a deszenanói kerülethez tartozó Cavallara-Monzambano község kertjei között. A földetérés teljesen simán ment végbe és a ballon gondolójából úgy a professzor, mint a mérnök teljes épségben szállottak ki. Piccard professzor kiszállás után nyomban gépkocsiba ült s Deszenanóba hajtatott, míg Cosyns mérnök a ballonnal maradt, hogy a légi járművet és a műszereket őrizze.

A svájci szövetség tanács a szerencsés földetérés hírére üdvözlő táviratot intézett Piccardhoz. Táviratozott s gratulációkat küldött az olasz légügyi minisztérium is, amelynek rendelkezésére még a ballon Garda-tó feletti megjelenésekor Ferrarából, Mantuából s Deszenanóból repülőgépek szállottak fel, hogy a levegőből figyeljék a ballon utját s szükség esetén a tudósoknak segítségére legyenek. Piccard ballonjának leszállását a Garda-tó környékén és a délre elterülő területen sokszerezen figyelték a földről is. A lapokhoz érkezett jelentések szerint a

ballon gondolójának magasságmérője 17.7 km. magasságot mutat, a ballon tehát csaknem két kilométerrel magasabb légrétegekben járt, mint Piccard első útján.

Piccard ballonját és gondolóját az olasz hatóságok tehergépkocsikon Deszenanóba szállították. A professzor szállása körül Deszenanóban egész sereg újságíró táboroz. Sajtónyilatkozatban Piccard legteljesebb megelégedését fejezte ki utja tudományos eredményei felett, amelyeket hónapok feldolgozó munkája után fog nyilvánosságra hozni.

Hogyan végzi a Monopól a szeszgyártásának és szállításának ellenőrzését?

Nyolc kerületre osztották fel az országot. Kolozsvár, Arad és Brassó az erdélyi ellenőrzőközpont

Bucuresti, augusztus 19. (Az Új Kelet tudósítójától.) A Szesz Monopól vezérigazgatósága nyolc körzetbe osztotta fel az országot. A felosztásnál elsősorban a szeszgyárak és a bortermelő vidékek elhelyezkedését vették figyelembe. Az erdélyi megyék harmadik, negyedik és ötödik kerületbe kerültek.

III. kerület: Arad, Temestorontál, Krassó-Szörény, Hunyad, Alsó-Fehér és Szeben megye. Székhely: Arad.

IV. kerület: Brassó, Fogaras, Háromszék, Csik, Udvarhely, Maros, Kis- és Nagyiküllő megyék. Székhely:

Brassó. V. kerület: Bihar, Szilágy, Szatmár, Máramaros, Naszód, Cluj és Torda megyék. Székhely: Kolozsvár.

Mindegyik kerületet egy-egy gyárfelügyelő vezeti, munkájukban egy gyár-ellenőr és három-négy adminisztratív tisztviselő segítkezik. Ellenőrzik a megyei lerakatok működését, kiutalják a szeszt különböző iparágaknak, ellenőrzik a szeszgyárak, pálinkafőzők, etc. működését. Hatáskörükbe tartozik az italmérségi engedélyek kiadása, az ezzel kapcsolatos reklamációk elintézése, va-

lamint a kisebb visszaélések megtorlása. Minden pénzügyigazgatóság mellett működni fog egy szeszmonopol-szekció.

A közvetlen ellenőrzést a fináncgárda látja el. Ugy a szesz és szeszestilók előállításánál, mint szállításánál. A nagyobb állomásokon állandó fináncülnökök fogják a benzin-szeszszállítványokat ellenőrizni. Ugyancsak állandó ellenőrzés alá helyezik a városok bejáratait, az országutakat. A visszaélések feljelentőinek és megállapítóinak a kiszabott büntetés 50 százalékát utalják ki.

Bukarestből jelentik: A szeszmonopolium igazgatósága hivatalosan közli: A szeszmonopolium bevezetéséről szóló törvény alapján alakult vezérigazgatóság ellenőrző gárdát állított fel, amely 8 kerületben, 27 alkerületben és 300 állomáson végzi feladatát. A pénzügyi gárda szervezése teljesen befejeződött és ezért a vezérigazgatóság felhívja a figyelmet arra, hogy újabb alkalmaztatási kérvények benyújtása és az ezzel kapcsolatos intervenciók teljesen fölöslegesek és hiábavalók, mert új felvételek nem eszközölhetők.

A Nagyváradon fennálló zsidó liceumba,

gimnáziumba és társulati kereskedelmi iskolába járó zsidó vidéki növendékek a legmegfelelőbb elhelyezést nyerhetik a negyedik éve fennálló

NAGYVÁRADI ZSIDÓ FIU-INTERNATUSBAN

Szigoruan kóser ellátás, tanulmányi felügyelet. Olcsó díjak. Prospektust kívánatra küld az igazgatóság. Oradea, Str. Delavrance 17.

Legmodernebb,
legszébb és mégis
a legolcsóbbak a

WEISZ FIVÉREK
S Z Ü CSÖK SZÖRMEKÜ ÖNLEDÉSSÉGEI
Calea Regele Ferdinand 5. (Szabó Jenő-ház)

Isten tudja még, hány más államban. Nem valószínű, hogy Románia számára eredeti megoldásokat tartottak volna fenn. A Vaida-kormány nagyon jól tudja, hogy Románia számára is ugyanazt a receptet fogják előírni, amelyet az egész világon alkalmaztak és amely mindenütt hatástalannak bizonyult. Mégis lehozza a szakértőket. A cél világos. A tisztviselők elbocsátásának és esetleg a fizetések redukálásának ódiáját a Népszövetség szakértőire akarja áthárítani. A keserű pilulát tetszetős csomagolásban fogják bevenni azok, akik az uccára kerülnek.

Megnyugtató a bizalom vegyi festés, tisztításban **CZINK** cég egy fogalom

Rábizonyítják a csehországi fasistákra, hogy összeköttetést tartottak fenn Hitlerrel

„A müncheniek is olyan nemzeti szocialisták, mint a csehszlovákiak...”

Brünn, augusztus 19. A „Volkssport” kampókeresztjes tagjai ellen megindított bűnpör mai tárgyalási napján a lefoglalt anyag ismertetését kezdték meg, ami az egész napot igénybe vette. A tárgyalást vezető elnök mindenképp előtt a Studentenbund számláit ismertette, melyekből kitűnik, hogy az egyesületek egy leitmertitzi nyomdában hatalmas értékű nyomtatványokat rendeltek.

A kimutatások szerint a Studentenbund a számlára rövid időközökben kisebb-nagyobb részleteket fizetett, mire a vádlott Metzner megjegyzi, hogy a fizetéseket mindenkor a tagsági díjakból, az újságok előfizetéséből és hasonló bevételekből fedezték. Az államügyész rámutatott arra, hogy a kimutatások időszereleg megegyeznek a már ismertetett és Roziger drezdai pártvezér címére írt levéllel és ebből arra következtet, hogy a levél tartalma tulajdonképpen a „Burschen herauf” című lap támogatására vonatkozik. Az elnök ezután kimutatja, hogy a „Volkssport” vezetői Németországból szereztek be a szervezési előírásokat és a szónoklatok szövegeit. Az államügyész a Donnhäuser vádlótnál lefoglalt börszámjegyek megállapította, hogy a börszámjegyből mintegy 200 postabelfizetési lap hiányzik, ami az egyesület németországi kapcsolatait igazolja.

Donnhäuser azt állítja, hogy ilyen befizetési lapok a kofferben egyáltalában nem voltak. Az elnök ezután az egyik elkobzott újságból azt a mondatot olvastá fel, melyben a nemzeti szocialistákat az agyonlőtt társaik halálának megbosszulására hívták fel. Metzner vádlott azt állítja, hogy ez a mondat a müncheni nemzeti szocialistákra vonatkozik. Az államügyész kérdésére Metzner kijelenti, hogy ez annyiban érintette a csehszlovákiai német nemzeti szocialistákat, hogy „a müncheniek is éppen olyan nemzeti szocialisták, mint a csehszlovákiaiak.”

Az államügyész indítványára Metzner kijelentését külön jegyzőkönyvbe foglalták. Ezután több verset, cikket és felhívást olvastak fel, melyeknek nagyrésze a „Völkischer Beobachter”-ben jelent meg.

A cikkekben Hitlerről, a „nagy vezérről”, barrikádokról és rohamcsapatokról van szó, amire a vádlottak megjegyzi, hogy a kitételek csak költői frázisok. Ezután a „Der Kampf um die Freiheit” című kézikönyvet ismertették, melyben a nemzeti szocialisták Hitler harmadik birodalmának megvalósítását propagálják.

A lefoglalt anyag ismertetését folytatják.

Megcsappant érdeklődés mellett délután folytatták a „Volkssport” vezetőinél lefoglalt irományok ismertetését. Az elnök felolvasta a tagok által vezetett szolgálati könyvet, melyben az egye-

sületi élet minden mozzanatát feljegyzték. Az államügyész rámutatott a szolgálati könyv fedőlapjára, amelyen a „V-S” jelzés olvasható és megkérde-

A Zsidó Párt szatmármegyei tagozatának impozáns reorganizáló közgyűlése

Megvitatták az ifjuság problémáját. Dr. Borgida József lett az új ügyvezető elnök. Kéri a Parlamenti Klubtól a vasárnapi üzletnyitás kiharcolását

Szatmár-Szatmár, augusztus 19. (Az Uj Kelet tud.) A Zsidó Párt szatmármegyei tagozata a választások alatt a legszelebbkörű működést fejtette ki, hogy szavatatainak minél nagyobb számával járuljon hozzá a zsidó lista sikeréhez. Ennek a munkának meg is volt a kellő eredménye. De a szatmári tagozat nem állt itt meg, hanem népes közgyűlésen reorganizálta magát, hogy így eredményesen kapcsolódjon bele a pártközpont által beindított szervezési akcióba.

Folyó hó 14-én délelőtt 10 órakor nyitotta meg dr. Borgida József a Zsidó Párt szatmármegyei tagozatának reorganizáló és tisztújító közgyűlését. Megnyitó szavában ismerteti a párt célkitűzéseit, hangsúlyozza az összetartás szükségességét és kéri a megjelenteket, hogy személyi szempontok mellőzésével delegálják az újonnan megválasztandó vezetőségbe az arra legalkalmasabbakat.

Dr. Jeremiás Jenő felolvassa a Zsidó Párt szervezeti szabályzatát. Ezzel kapcsolatban Schwartz Ábrahám kifogásolja, hogy a szervezeti szabályzat egyáltalában nem foglalkozik az ifjuság kérdésével, míg az ifjuság dicséretreméltó agilitásával igen eredményesen veszi ki részét a pártmunkából. Dr. Jeremiás Jenő csatlakozik az előtte szólóhoz és proponálja, hogy ebben az irányban egy memorandumot terjesszenek fel a pártközponthoz. Dr. Markovits Aladár hasonló értelemben az ifjuság érdemeit kihangsúlyozva szólal fel.

Dr. Borgida József bejelenti, hogy erre a problémára a tartományi központ figyelmét jegyzőkönyvileg fogják felhívni.

Dr. Markovits Aladár felolvassa az általa szerkesztett megyei szervezeti szabályzat tervezetét, melyhez többen szólanak hozzá és megvitatták a részletkérdéseket.

Weisz Zoltán kívánatosnak tartaná, ha a párt bevezetné a kerületi elnökök és biztosok rendszerét, hogy így a pártvezetés és a párttagok között állandó intenzív kontaktus állhasson fenn és a pártélet kifejlődhessen. Kéri a jogvédő irodának szakemberekkel való kiegészítését, majd rátér a parlamenti klub működésére. Szükségesnek tartja, hogy a parlamenti klub a szombati iráskényszer eleni és a gazdasági kérdéseknek a zsidó tömegekre való kedvező megoldásáért indított küzdelmeiben vegye programjába a zsidó kereskedők részére engedélyezendő vasárnapi nyitvatartás problémáját is, hogy így megkíméljék a zsidó kereskedőket a kétnapi zárás által okozott óriási károktól. Proponálja továbbá, hogy a városokban, mint a vidéki kisebb helységeken is felvilágosító előadások

te a vádlottakat, hogy mit jelent ez a jelzés. Ezek azt vallják, hogy a két betű a „Volkssport” rövidítése, de többen arra hivatkoznak, hogy a jelzést fordítva kell olvasni és így az a „Sport-Abteilung” rövidítését adja. Az államügyész szerint a könyvön található jelzés a „Sturmabteilung” rövidítése.

Az elnök ezután egy okmányt olvasott fel, amelyben az egyik tagot megrovásban részesítették, mert egy táncmulatság alkalmával cseh leánnyal táncolt.

tartását, majd kifejezi melegegését a pártvezetéséggel szemben, mely mindenkor hivatása magaslatán áll.

Miután dr. Markovits Aladár kiegészítő magyarázatokkal látja el tervezetét, azt a közgyűlés teljes egészében egyhangulag elfogadja és elhatározza annak felterjesztését a központi vezetőséghez, jóvá hagyás végett.

Dr. Borgida József felolvassa a kiküldött kandidáló bizottság jelentését, melyet a közgyűlés változtatás nélkül magáévá tesz.

Ezek alapján a közgyűlés a következő vezetőséget választotta meg:

Ügyvezető elnök dr. Borgida József. Elnöki tanács Szatmár város részéről: Dr. Fejes Lajos, Feldmann József, Fischer Herman, Faerber Herman, dr. Fischer Samu, Guth Lajos, Glück József, Hasenfeld Zsigmond, dr. Hunwald Izidor, dr. Jeremiás Jenő, Jónás Jenő, dr. Katz Izsó, dr. Markovits Aladár, Markovits Salamon, Markovits Zsigmond, Rosenberg Sámuel, dr. Schwarz Lajos, Schiffer Jeromos, Lefkovits Leopold, Weisz Zoltán.

A megye részéről dr. Barna Samu, dr. Blumenfeld Dezső, dr. Berger Lajos, Fischer Jenő, Friedmann Leib, Friedmann Sándor, Grosz Soma, dr. Hegedüs Miklós, Hegedüs Zoltán, Hirsch Jakab, Jónás Armin, Jeremiás Mór, dr. Kálmán Henrik, Rooz József, dr. Roth Bernát, Rozett József, Rosner Lipót, dr. Schlinger Lajos, Schwartz Andor, Zichermann Lajos.

Megválasztottak ezenkívül 10-10 tagu politikai, gazdasági és pénzügyi, kultur, propaganda és szervező, jogvédelmi, sajtó és egy statisztikai bizottságot, valamint egy 228 tagu választmányt is, melyet 112 szatmári és 116 vidéki tag alkot.

Dr. Borgida József, az újonnan megválasztott ügyvezető elnök meleg szavakkal köszöni meg a beléje helyezett bizalmat és az ülést déli egy órakor bezárja.

Vigan folyik a háború a Távoikeleten

London, augusztus 19. Tibet és Kína között tovább folyik a háború. A tibetiek nagyobb ellenoffenzívára készülnek, hogy visszavessék a tibeti területre betört kínai csapatokat. A két ország közötti ellentéteket bizonyos adók elosztása körüli surlódások idézték elő. A viszály eredete túlnyomóan vallásos jellegű.

A japánok az árvis és a kolera ellenére folytatják Mandzsúria pacifikálását. Ni-U-Cswang városból erős tüzérálás. Ni-U-Cswang városból erős tüzérálás tüzzel sikerült kivetniök a kínai banditákat. A japán csapatok megszállották a város fontos pontjait s drótsövényes állásokat építettek ki Ni-U-Cswang előtti magaslatokon.

Lanyhult a bukaresti tőzsde

Bucuresti-Bukarest, augusztus 19. A bukaresti tőzsdén tegnap az utolsó két nap emelkedő tendenciája után lanyhulás állott be és az árfolyamok kissé lemorzsolódtak. A gabonapiacra a forgalom élénk, de az árak itt nem javultak. A külföldön is ingadozó az irányzat.

ZSIDÓ VILÁG

Birobidsan Palesztina ellen. Moszkvából jelentik: Ismeretes, hogy a szovjet-oroszországi KOMZET, a palesztinai kolonizáció mintájára bevándorlási certifikátokat adott ki külföldi zsidók részére Birobidsanba való letelepedés céljából. A certifikátok legmagasabb kvantumát Palesztinai részére adták, hatvan bevándorlási igazolványt. A palesztinaiak, akik valamennyien bolsevista munkások és részben kiutasított elemek, a napokban érkeznek meg Birobidsanba. Ebből az alkalomból a zsidó mezőgazdaságot irányító OZET nagyszabású demonstrációt fog tartani. A hatvan palesztinai bevándorlót az oroszországi zsidó munkások egy csoportja fogja fogadni és megérkező sükör tüntetni fognak Palesztina ellen és Birobidsan mellett.

Palesztinai munkások az ottavai konferencián. Ottavából jelentik: A palesztinai Histadruth Haovdim (általános zsidó munkásszövetség) megbízásából dr. Jehuda Kaufmann és dr. Josef Hestrin vettek részt a Brith-birodalom ottavai gazdasági konferenciáján. Főleg abban az irányban tevékenykedtek, hogy a Palesztina-termékeket is mentesítsék bevitteltől a vámoktól és a többi országban és Palesztinára is kiterjesszék a preferenciális vámkedvezményt.

A külföldi illetőségűek is szavazati jogot kapnak a palesztinai községi választásokon. Jeruzsálemből jelentik: A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint a községi választásokat szabályozó új törvényjavaslat szavazati jogot ad a községi tanácsokban azoknak is, akik nem rendelkeznek palesztinai állampolgársággal. Ez által biztosítatik a zsidó többség a jeruzsálemi városi közigazgatásban és minden valószínűség szerint a legközelebbi választáson zsidó polgármester kerül Jeruzsálem élére. Az eddigi választási törvény ugyanis a jeruzsálemi zsidó többség ellenére, nem tette lehetővé, hogy a zsidóság számára nyúljon megfelelő vezetőszerepet kapjon a város vezetésében. Így évek óta arab polgármestere van a fővárosnak, aki mellett zsidó alpolgármester működik.

Az arabok is elvetik a French-jelentést. Jeruzsálemből jelentik: Az arab exekutív elhatározta, hogy elveti a French-jelentést, miután az Macdonald miniszterelnöknek Weizmann Chajimhoz intézett level alapján nyugszik, amelyet nem ismert el az arab exekutív. Szeptember első napjaira összehívják az exekutív plenumát, hogy elkészítsék a főkor-mányzónak átadandó válság végleges szövegét.

Újra megnyitott a telavivi Delfiner selyemgyár. Bécsből jelentik: Max Delfiner bécsi selyemgyáros tulajdonát képező nagy selyem- és festéküzemet újra megnyitotta Tel-Avivban. A gyárüzemet ugyanis néhány évvel ezelőtt leállították, mert az akkori közigazgatás nehézségeket gördített az üzem menete elé. A Jewish Agency intervenciójára ezeket a nehézségeket kiküszöbölték és a nagy üzem vezetői Bécsből Palesztinába utaztak a gyár megindítására. Az újra megindult gyárüzem sok munkásnak fog elhelyezkedést biztosítani.

Békekötés egy zsidó kolónia és egy beduin törzs között. Jeruzsálemből jelentik: Kfar Baruch mizrachista kolónia és az Iljadim beduin törzs között, amelynek egyik tagja halálosan megsebesült a zsidó kolonisták és a beduinok közötti júliusi összeütközésnél, — békepaktumot kötöttek. A kolónia kiküldöttjei megjelentek a törzs fősátra előtt és az elhunyt családjának átnyújtották a szokásos engesztelő pénzt. A paktumot a kerületi rendőrfőnök erősítette meg.

Tisaböav Palesztinában. Jeruzsálemből jelentik: A jeruzsálemi templom pusztulásának gyásznapján 15.000 zsidó vonult fel a Szentfalhoz. A hatalmas zsidó tömeg felvonulása példás rendben ment végbe. Sem a fal előtt, sem a város többi részén nem került sor a legkisebb rendzavarásra sem.

Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Cluj,
a Román Állami Osztályosorsjáték fő-elárusítója Piata Unirii 20.
Garanciával rendelkező helyi ügynököket keres, sorsjegyarúsításra

Itt az alkalom az olcsó szakszerű ruhafestés és tisztításra.

Siessen a „CRISTAL”-ba Cluj

„A nem

Berlin, nyek egy napi napkai esemfelett i breslaui esetben ság a k elég eny

Az „es vokálta, a szomba sági Re sértésre be másol rendőrtis be, amit merték a lőt, erély szót köve ner tagja terror-re egyévi a azonban szocialista berrel ál heti börtö Sokkal hozott a megtámad gyűlésen, madt és t örök egy tak le a t ság előtt müves fe napi bört munkanél tont. A k börtönre i Bonnba befutott e eset szin néhányan fosztogató A bíróság rendelet a

Hitler elött kiny az esetben nök előtt nem döntö von Pape máltá, ho gatni a k szemben a már döntö lert — e vetlenül elött Fla Frick nem hogy az el cellári áll Kijelent összeülö mánnal s jával együ — Az e majd az h rokat tu egyébként Ennek utj ellenfél ha

Nagy fe szocialista nek egy r kormány állami ép

Érte

Augusztu ság a szö a követk

A B
A B
A M
A M
A M
A M

Ragadjuk Karlsbad

Előjegyzé Maren d

Hitler becsapva érzi magát...

„A nemzeti szocialista párt küzdeni fog a hatalomért.“ Ujabb lövöldözések Berlinben. Diplomáciai lépések a Reichswehr átszervezése miatt

A holland kormány vigyáz, hogy Vilmos excsászár ne térhessen haza

Berlin, augusztus 19. A német események egyelőre holtpontra jutottak. A tegnapi nap eltelt minden különösebb politikai esemény nélkül. A terrorselekedetek felett ítélkező különbiróságok közül a breslauer volt az első, amely meghozta egy esetben ítéletét. Konstatálták, hogy a bíróság a körülmények mérlegelése alapján elég enyhén ítélkezett.

Az első ítéletek

Az „eset“ egy kampóskeresztes provokálta, aki gunyos megjegyzéseket tett a szombatra virradó éjszaka a köztársasági Reichsbanner egy tagjára, aki a sértésre ütlellegel válaszolt. A verekedésbe mások is beleavatkoztak, majd egy rendőrtiszt is beleártotta magát az ügybe, amit a verekedő felek, akik nem ismerték a civilbe öltözött rendőrtisztviselőt, erősen kikértek maguknak. Szó szót követett, míg a végre a Reichsbanner tagja arculütötte a rendőrtisztet. A terror-rendelet értelmében ezért legalább egyévi fegyház járt volna. A bíróság azonban bebizonyítottak vette, hogy a szocialista nem tudta, hogy hatósági emberrel áll szemben és mindössze hat heti börtönrre ítélte.

Sokkal súlyosabb kimeneteli ítéleteket hozott a frankfurti bíróság. Baloldaliak megtámadták a kampóskereszteseket egy gyűlésen, amiből éktelen verekedés támadt és többeket véresre vertek. A rendőrök egy asszonyt és három férfit fogtak le a tömegből, akik most a különbiróság előtt feleltek. Az asszony, egy földműves felesége, egy évet és három hónapi börtönt kapott, míg egy 19 éves munkanélküli elektrotechnikus egyévi börtönt. A két másik férfit hat-hat hónapi börtönrre ítéltek.

Bombban a választások alatt egy autó befutott egy textilüzlet kirakatába. Az eset színhelyén csoportosulás támadt és néhányan a kirakat áruját ellopták. A fosztogatók egyikét elfogták a rendőrök. A bíróság egyévi fegyházra ítélte az új rendelet alapján.

Hitler „becsapták“

Hitler megint nyilatkozik. Mindenekelőtt kinyilatkoztatta, hogy csak abban az esetben volt hajlandó a birodalmi elnök előtt megjelenni, ha Hindenburg még nem döntött volna. Ezt meg is mondotta von Papen kancellárnak, aki úgy informálta, hogy az elnök meg kívánja hallgatni a különböző véleményeket. Ezzel szemben az történt, hogy az elnök akkor már döntött volt és a kancellár őt — Hitlert — egyszerűen becsapta. Még közvetlenül az augusztus 13-iki audiencia előtt Flanck államtitkár azt telefonálta Frick nemzeti szocialista képviselőnek, hogy az elnök még nem határozott a kancellári állás kinevezése tekintetében.

Kijelentette továbbá, hogy a rövidesen összeülő Reichsratban a birodalmi kormányval szemben ellenzéki megpártjával együtt.

— Az ellenzéki magatartás élességét majd az határozza meg, hogy milyen károkat tudunk vele elhárítani. A párt egyébként küzdeni fog a hatalomért is. Ennek utját pedig meg fogja jelölni az ellenfél harci metódusa.

Zászlókérdést provokálnak

Nagy feltűnést keltett Annak nemzeti szocialista miniszterelnökének, Freybergnek egy rendelete. E rendelet szerint a kormány megtiltja Annakban, hogy az állami épületekre kitézzék a birodalom

fekete-vörös-arany lobogóját. Ezentul csak az országrész színei loboghatnak az állami épületek ormán. Az alkotmányos zászlónak ezt a mellőzését élesen szóvá teszik a sajtóban és bizonyára felelősségre vonják érte az illetékes tényezőket a Reichsrat ülésén.

Berlin, augusztus 19. A terror-rendelet ellenére tegnap is lövöldözések voltak a

birodalmi fővárosban. Az északeleti városrészekben tüzharc volt nemzeti szocialisták és kommunisták között. A harcok felek főként a kapubejárásokat használták fel fedezéknek s innen intézték lövéseiket egymás ellen. Rendőrségi riadó autókra a helyszínre vetett rendőrgénpőcs több kerületet lezárt és így véget ért a tüzharc.

öt súlyos sebesültet szállítottak kórházba. Mintegy negyven lövöldözőt tartóztattak le.

Hazajön az excsászár?

London, augusztus 19. Hágai jelentés szerint holland kormányról kijelentették, hogy tudomásul bírnak II. Vilmos excsászár Németországba visszatéréséről szárnyra kapott hírekről, de egyelőre feleslegesnek tartják bármilyen intézkedést is tenni. A kormány arra szorítkozik, hogy afelett öröködjék, hogy az excsászár ne sértse politikai cselekmények mellőzését iránt vállalt kötelezettségét.

Párizs, augusztus 19. A Havas távirati iroda értesülései szerint közelebből diplomáciai lépéseket tesznek francia részről Berlinben a német Reichswehr átszervezési terve miatt, amelyet Schleicher birodalmi hadügyminiszter rádióbeszédében előre bejelentett.

Mussolini, Papen, Herriot és Sztalin előadásokat tartanak az orosz rádióban

Sztalin rádió üzeni Washingtonnak, hogy Oroszország közeledést keres Amerikához

Berlin, augusztus 19. A „Vossische Zeitung“ jelentése szerint Stalin a jövő hét valamelyik napján a moszkvai rádió mikrofonja elé áll és beszédet fog intézni az Egyesült Államokhoz. A beszédet a rövidhullámon fogják az amerikai lakosságnak továbbítani. Be-

szédében Stalin ismertetni fogja a szovjet új külpolitikáját, amely az Egyesült Államokkal való megegyezés felé tendál.

Stalin néhány nap múlva ismét a mikrofon elé áll. A szovjet diktátor késznek mutatkozott beszédet mondani

az európai államférfiak rádióelőadás-sorozatának keretében. Kivül Mussolini, Papen és Herriot is megszólalnak az orosz rádióban, de más európai államférfiak közreműködésére is számítanak. Ezeket a rádióinterjúkat nyolc nyelven fogják továbbítani.

Három munkás is életveszélyes sérüléseket szenvedett a totosbányai közuhanás következtében

Nagy részvét mellett temették el a szerencsétlenségű Schönheim Jakab bányatulajdonost

Sighet-Máramarosziget, augusztus 19. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Schönheim Jakab bányatulajdonos tragikus halála egész Máramaros megyében óriási megdöbbenést és részvétet váltott ki, annál is inkább, mert Schönheim Jakabbal a megye egyik közismert zsidó tekintélye esett a bányaszerecséltenség áldozatául.

A totosbányai szerencsétlenség előzményeiről és részleteiről a következőket jelenti szigeti tudósítónk:

Vasárnap ünnepelte meg Schönheim Jakab, fia esküvőjével egyidejűleg, házasságának huszonöt éves jubileumát. Szerdán következett be a katasztrófa. Egyes lapok azt a téves információt közölték, hogy a szerencsétlenség gyújtószinorral eszközölt robbanás következtében történt meg. Az Uj Kelet tudósítója a helyszínen megállapította, hogy a tragédia véletlen folytán történt nagy közuhanás által szakadt Schönheim Jakabra, aki éppen abban a pillanatban lépett be öt munkásával a tárnába, amikor a közuhanás történt, ami maga alá temette a bányatulajdonost és a munkásokat. A szerencsétlenségről nyomban értesítették dr. Wiener Sándor sugatagi főorvost, aki nyomban autóba szállt, de Budfalváról lovon kellett folytatnia sietős utját. Totosbányán azonban már csak a bekövetke-

zett halálhoz érkezett. A közuhanás következtében az egyik munkás életveszélyes sérülést szenvedett és felépüléséhez kevés a remény. Két munkás súlyosabban, kettő pedig könnyebben sebesült meg. Az előbbieket beszállították a szigeti közkórházba.

Schönheim Jakabot ma temették el nagy részvét mellett.

A tragikus körülmények között elhunyt bányatulajdonos fia és menyasszonya, akik mint megirtuk, nászutra indultak el a szerencsétlenség előtti napon, még nem érkeztek meg Totosbányára, sőt valószínűleg még nem is tudnak a katasztrófáról. Több táviratot menesztettek utánuk, de még nem adtak életjelt magukról.

Diggelmann pilóta előbb börtönbe kerül lopásért, azután megszervezi a svájci kampóskereszteseket

Zürich, augusztus 19. A svájci rendőrség Diggelmann pilótát a határon tartóztatta, mert büntetése kitöltése elől, amelyet lopásért kapott, külföldre menekült. A pilóta most vissza akart térni Svájcba abban a hiedelemben,

hogy büne már elévült s az volt a szándéka, hogy megalapítsa Svájcban a nemzeti szocialista pártot. Most a párt-szervezéshez majd csak akkor kezdhet hozzá, ha előbb kitölti nyolc hónapos börtönbüntetését.

Mit tartalmaz a birói likvidálásról szóló törvény módosító javaslata?

Blokkba tömörültek a kereskedő parlamenterek

Bucuresti, augusztus 19. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj parlamentbe bekerült kereskedők közvetlenül a rendkívüli szesszió megnyitása után blokkba tömörültek, hogy egységesen védhessék meg az agrártársasági parlamentben a kereskedelem elárvelt érdekeit. A kereskedők parlamenti blokkja ma este ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy küldöttségileg fogják kérni Popovicu Mihály igazságügyminisztertől a kereskedelmi kamarák szövetségének feltétlen meghallgatását a birói likvidálásról szóló törvénymódosító javaslatainak elkészítésénél.

A likvidációs törvény egyébként való-

színűleg a következőképpen fog módosulni. Likvidálást csak legalább három éves, regisztrált vezető kereskedők kérhetnek. Kiskereskedőknél eltekintenek a könyvek vezetésétől, ha a cég legalább három éves. Kényszeregyeségekben lévő, vagy csőd alatt állók ugyan csak kérhetik a likvidálást. A képviselők megállapították abban, hogy a likvidálást kérő kereskedő inkasszójának legfeljebb 30 százalékát fordíthatja új áru beszerzésére. A likvidálás terminusa 3-10 év.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Értesítés Bikszád fürdőből

Augusztus 15-től a nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel a fürdőigazgatóság a szobák árait, hogy mindenkinek alkalmas adjon a Bikszádon való nyaralásra, a következőképpen szállította le:

A Berta-lakban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 65.—
A Berta-lakban egy kétágyas szoba napi	Lei 110.—
A Mária és Anna lakokban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 50.—
A Mária és Anna lakokban egy kétágyas szoba napi	Lei 90.—
A Mórítz-lakban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 40.—
A Mórítz-lakban egy kétágyas szoba napi	Lei 70.—

Ragadjuk tehát meg a kedvező alkalmat és keressük fel tömegesen Románia Karlsbadját, a gyomorbetegségeket Meckkáját.

Teljes napi penzió I. oszt. szállodában Lei 120.—

Előjegyzéseket elfogad a Fürdőigazgatóság Bicsad (jud. Satu-Mare) és Satu-Maren dr. Braun, Str. Mihaj Viteazul (Rákóczi u.) 7. Telefon 62.

Mégegyszer Benjamina kolóniáról

Irta: Boskovics József

Ez év június 24-én az Uj Keletben megjelent cikkem eljutott Benjamina kolóniára, a cikkemben említett Pollák László ur kezéhez, aki cikkemmel kapcsolatban alantí levelet írta nekem. Szükségesnek tartom szövegintézkedést tenni ezt a levelet, mert néhány állítást, amelyeket mint turista — tehát nem feltétlenül alaposan — állapítottam meg, más megvilágításba helyezte a levélíró, akinek állításait mint az igazságnak megfelelő fogadhatjuk el.

Ime a levél:
„Most kaptam kézhez az Uj Kelet két példányát s élvezettel olvastam az Ön által közölt és itteni kirándulásával foglalkozó cikket. Tetszett nekem az objektivitás, mellyel Ön az itteni dolgokat megjegyezte és megítélte (csak családom személyeire vonatkozó dicséreteket tartottak). Igen örülnék, ha érdekes és tárgyilagos cikkei néhány hitsorsos ki-jövetelét eredményeznék.

Egy-egy hiba mégis becsusztott írásába és én kötelességemnek tartom erre önt figyelmeztetni.

Ön úgy ír a 800 fontos kolonizációról, mintha az Benjamina-ban volna, pedig az innen a körülbelül négy kilométerre fekvő ez előtt négy évvel alapított település, neve Pardess Chana s ma körülbelül ötven telepe van (közöttük 2 erdélyi) az 5—800 fontos alapon. A tervezetben bennfoglaltatik minden négy telepes részére furt kut is.

Egy másik, sokkal nagyobb horderejű kérdést szeretnék más megvilágításba helyezni s ez a párhuzam, amelyet Ön Pardess Chana és Nachlat Iizchak között húz. Ugy emlékszem, hogy mi Benjamina-t hasonlítottuk össze Pardess Chanával ez utóbbi róvására, de nem Nachlat Iizchak javára. T. i. Benjamina a legideálisabb kolónia az országban, mert nincs csak narancsokra bázisozva, mint Pardess Chana, sem csak teljre és zöldségre, mint Nachlat Iizchak, hanem ugyanezeket kívül van mezőgazdálkodása, jázmin termelése és állat tenyésztésre nagyon jó feltételek, (tiz dunam árasztható területe van minden gazdának, mely most lett kész). Egyik a sok közül mindig be kell válnon.

De ami a Pardess Chana viszonyát illeti Nachlat Iizchakkal szemben: mindkettőnek egyforma mértékben megvan (vagy nincs meg) a lehetősége arra, hogy elnyelje a befektető pénzét. De kisebb mértékben, mint ma egy akármilyen más vállalkozás bárhol a világon. Mert egy precedens sincs még hasonló esetről.

Ön igazat fog nekem adni, ha alapjában vizsgáljuk mindkét kolónia tulajdonságait. Illetőleg jobb lesz, ha példával definiálom a különbséget. Nachlat Iizchak zöldségre és tejre volt bázisozva. Mióta önként elmentek, zöldségfélében tultermelés állott be és az árak annyira lementek, hogy sógorom felhagyott a termesztésükkel. Viszont pardesszeket ezerdunamszámra ültetnek és fognak ültetni — ha nem jön valami előreláthatatlan nagy horderejű változás a világban (mint volt a világháború, amikor nem lehetett exportálni). Különben csak az történhet, hogy olcsóbb lesz a narancs. Ma azt látjuk, hogy annak ellenére, hogy évről-évre óriási módon szaporodik a termelés, az árak még javulnak, mert az eladás job-

ban megszerveződik s a költségek megszűnnek. Adósságba nem kell annak bemenni, aki rendelkezik — úgy ahogy mondtuk önnek — a 800 fonton kívül még 200 font tartalékkal. Mert a Picánál levő tartozás senkinek nem okoz gondot, ha van ugyanis fizeti az ember, ha pedig nincs, úgy ők sem kéri. Ha azonban valaki felvesz is kölcsönt, nem

olyan borzasztó, mert csak 10 százalékos kamatot kell évente befizetni s a tőkét akár sose fizesse ki. S ha azt sem fizeti, akkor sem perelik.

Sokkal nagyobb hiba, hogy Benjamina-ban egyáltalán nem, Pardess Chanán pedig csak nagy protekcióval lehet kolonizálni. De van még hely máshol is az országban, csak ember legyen, aki dolgozni akar és rátermett. Akkor itt nyugodtabban megél, mint bárhol a világon zsidó élhet!

Eddig szól Pollák László ur levele és úgy vélem, hogy szolgálatot teljesít, amikor azt az érdeklődőknek ezennel tudomására hozom.

SZÍNHÁZ-FILM

Góth Sándor és G. Kertész Ellák vendégjátéka

A Vigszínház újabb együttese jön vendégszerepelni Kolozsvárra Góth Sándor és Góthné Kertész Ella vezetésével. A társulat többi tagjai: Jávör Pál, Maklár Zoltán, Somló István, Perczel Oszkár, Orsolya Erzsébet, Márkus Margit, Sulyok Mária. A nagyszerű társulat a Vigszínház világhírű precizitása, tökéletesen kidolgozott előadásait fogja bemutatni, közismerten előkelő játékestilusát. A vendégjáték három előadása a következő: szombaton este fél tizkor a Kisasszony, Jaques Deval nagy

sikerű színműve kerül színre, vasárnap délután fél 7-kor az Olympia, Molnár ragyogó vigjátéka, vasárnap este fél tizkor pedig a Gyógyszerész, a Vigszínház idei szezonjának egyik legnagyobb sikere, Laurent Dollet vigjátéka. A három darab, amely Kolozsváron még nem került színre, a Vigszínház idei szezonjának legnagyobb sikereit képviseli. A nagy érdeklődésre való tekintettel ajánlatos minél hamarabb megvásárolni a jegyeket, amelyeket a pénztár egész nap árúsít.

A Magyar Színház heti műsora

Szombaton este fél 10 órakor: A kisasszony. (Ujdonság először: Góth Sándor rendezése mellett a vigszínház kitűnő együttesének vendégjátéka. Góth Sándor, Góth Sándorné, Márkus Margit, Orsolya Erzsébet, Jávör Pál, Maklár Zoltán, Somló István, Sulyok Mária, Perczel Oszkár fellépte. Premiére helyárak. Sorozatszám 278.)

Vasárnap d. e. 11 órakor: Éjjeli menedék. hely. (Nagyon olcsó matiné helyárakkal, földszintűl 20 lej, erkélyül 10 lej. Sorozatszám 279.)

Vasárnap d. u. fél 7 órakor: Olympia. (Molnár Ferenc világhírű színjátékának reprize. A Vigszínház együttesének vendégjátéka. Góth Sándor, Góth Sándorné, Márkus Margit, Orsolya Erzsébet, Jávör Pál, Maklár Zoltán, Somló István, Sulyok Mária, Perczel Oszkár fellépte. Rendes helyárak. Sorozatszám 280.)

Vasárnap este fél 10 órakor: Gyógyszerész. (Ujdonság először! A Vigszínház együttesének vendégjátéka. Góth Sándor, Góth Sándorné, Márkus Margit, Orsolya Erzsébet, Jávör Pál, Maklár Zoltán, Somló István, Sulyok Mária, Perczel Oszkár fellépte. Premiére helyárak. Sorozatszám 281.)

Szinkör-Mozgó műsora

Szombat délután fél 4, fél 6 és fél 8 órakor: Két szív egy keringőben. A legbájosabb filmoperett 10 felvonásban, a főszerepekben: Wily Forst, Gretl Theimer, Szöke Szakáll, Walter Jansen, Miky Maus burleszk. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

Vasárnap délután csak két előadás: fél 4 és fél 6 órakor: Két szív egy keringőben. Filmoperett 10 felvonásban. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

AZ OPERA-MOZGÓ MŰSORA

Augusztus 18., 19., 20. és 21-én, csütörtök, péntek, szombat és vasárnap. Németül beszélő és éneklő hangosfilm, Anny Ondre románul is beszél benne. Éjjel a paradicsomban. Főszereplők: Anny Ondra, Ralph Arthur Roberts, Hermann Thimig. Előadások kezdete fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor. Helyárak: 10 és 20 lej nincs külön repülő és segélybélyeg.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, augusztus 20.

Bukarest, 18.40: Grammfón. 19: Zenekari hangv.

Budapest, 8: Szent Istvánnap körmenet és ünnepi nagymise a koronázó főtemplomból. Utána pontos időjelzés, időjárás. Majd a az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangv. Szünetben rádiókrónika. 2: Grammfónhangv. 3.30: Rádióélet. 4.15: Mándits szalózenekar hangv. 5.15: Iskola. Elbeszélés. 5.45: Nagy Izabella magyar nótákat énekel Farkas J. cigányzenekarának kíséretével. 7: Szent István, előadás. 7.30: Sporteredmények. 7.45: Színműelőadás a Studióból. Balatoni rege. 11: Cigányzene.

Bécs, 21.15: Jazz. Berlin, 19.05: Schubert-zene. Breslau, 18.30: Wagner-művek. Varsó, 22.05: Chopin művei. Prága, 19: Népdalok. — 19.50 Vidám dalok. Róma, 20.45: Zenekari hangv.

A nagyváradi zsidó leány elemi, gimnázium és társulati kereskedelmi leányiskolát látogató növendékek legalkalmasabban elhelyezkedhetnek a Schwartz Menyhért 5 éve fennálló orth. zsidó

LEÁNYNEVELŐ INTÉZETÉBEN

ORADEA, Str. Ciorogariu (Uri-u.) 8.

Dija nem magasabb a rendes privátháznál kért díjnál. — Szabászi és varró tanfolyam. Zenei kiképzés. Kereskedelmi magán tanfolyam. Idegen nyelvek. Kötöny referenciák. Prospektus.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelígis levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Családi-ház sürgősen eladó! Pata ucca 125. Értekezni bármikor.

Malom 35 lóerős Diesel-motorral, két-kövel, szítával, hengerekkel, haláleset miatt, olcsón eladó. Megtekinthető Simon Izraelnél Alvincen.

Dacára annak, hogy az

„UNICUM“

borotválógépek minősége felülmúlhatatlan és felér a legdrágábbakkal, mégis le szállítottam azok árát

6 leire

darabonként

„Unicum“ Kun Cluj, C. Victoriei 2.

Szabó, szücs, vagy esztergályos tanulóknak ajánljuk 14 éves, szorgalmas, szolid, zsidófiu, román, magyar és német nyelvtudással. Vidékre is. Cim: Blumenfeld Salamon Jad. jud. Nasaud.

Iskolás fiúk orth. kóser ellátást és kényelmes lakást kaphatnak. Levélbeli érdeklődőknek azonnal válaszolok. Wein stein Mózes Oradea, Str. Hilária 2.

Tüchtiges Jüdisches Freulein zu drei Schulkinder mit Rumänisch-Deutsche sprachkänntnisse wird aufgenommen. Offerter an Uj Kelet filiale Oradea. Rimanooc 4.

Ipari és gyári célokra alkalmas helyiségek bérbeadók Str. Tunarilor (Zápolya ucca) 4.

Fiatal óras és aranyműveség azonnal belépésre állást keres szerény igényekkel. Grün József Hateg.

Társat keresek 2—300.000 lej biztos befektetés havi 10 ezer lej részesedés. Cim a kiadóhatalba.

Középkorú jobb zsidó asszony elmenne gyermekek mellé, vagy magános urhoz esetleg főzőnőnek, vagy betegápolónőnek. Szerény fizetéssel. Cim: Markovits Farkas Surduc, Jud. Salaj.

Perfekt, cipőszakmában jártas, 30 éves jömegejelenésű fiatalember állást keres. Önálló, elsőrangú kiszolgáló és kirakatrendező. Ajánlatokat „Szorgalmas jelíge” re a kiadóba kér.

Naponta frissen fejt kóser tehén- és bivalytej (házhöz szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és turó kapható Schwartz Ignácánál, Str. Filipescu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

Könyvosztályunkat átszervezzük

Ezért a raktáron levő könyveket olcsón kiárusítjuk:

Német nyelvű könyvek:
Nathan Asch: Der 22. August (Gyönyörű vázonskötésben) 150 lej
Ludwig Lewiscohn: Gegen den Strom (vázonskötésben) 180 „
Mendele Moicher Sfurim: Schloimale 180 „
Leopold Hichler: Moses Mautner und Sein Sohn 90 „
Perez: Adam und Eva novellék 80 „
Jakob Klatzkin: Krisis und Entscheidung köve 60 „
Heinrich Margulies: Kritik des Zionismus I. II. kötet 40 „
Roth: Hiob (gyönyörű vázonskötésben) 180 „
Josef Kastein: Sabbatai Zewi 150 „
Otto Abeles: Die Genesung (Gedichte) köve 30 „
Gottlieb: Rabbinsche Legenden diszkötés 100 „
Weltsch: Zionistische Politik 40 „
Dr. Simon Ahron: Eines Juden Roman in Rumänien 15 „
Mendele Moicher Sfurim: Die Mähre finom kötes 100 „
Szállítjuk utánvétellel, vagy az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett (postabélyegben is.)

SCHULHOF EMILNÉ

ORIENT

Szövművészeti Iskola

ORADEA, Str. Ep. Ciorogariu 14

Művészi perzsaszőnyegek, szövtött gobelinek, külföldi fonalak

Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltenek

Furcsa nényre V sa a cion wish Agen jének lon nagyintéző lósággal b volról se Aztán átn sére és o lóit. Mit jele Talán a haragot te dólásait, Agencyme

Léteket na ez. H utóbbi éve szórták ró a Jewish nista rész lításal t mann me voltak azo nista tábo Weizma redlítások bere, seml szemponto repléseit. a cionista teljesen amelyeket ennek a k kiábrándu jén.

Még nem külés és ká mann, aké van azal feladatok politikame cionista neutrális t vatottságá szemben; nek és me hogy elfo sen lépjen

Ilyen t ren Haje Agency. I Weizmann kai KH-k neutrális t mitte trit kozások n politikame Csak a ké Mert mind delafrikai Agency le dott egész politikai

Olyan poli eddigi We sen elütne méteit és chaluclut sa a magó olyan utm levágnak a Weizma semmieset mentes fé zelmi mon ennek pon gadt állam a jövő írá mények sz ni a weiz és amikor val fog u vonalába d

—Bratia tótt Duca Bratianu G ea ellen a jelentésért kapott a k A Miscarea hogy Duca si a lap fe

HIREK

Weizmann

Furcsán hatott a cionista közvéleményre Weizmann Chajim magatartása a cionista Akciónskomite és a Jewish Agency Administratív Committee-jének londoni gyűlésein. A cionista nagyjentőbizottság konferenciáján való részvétel bántó némasággal kísérte a távolról sem érdektelen tárgyalásokat. Aztán átment a Jewish Agency gyűlésére és ott — elmondotta mondanivalóját.

Mit jelentsen ez?

Talán azt, hogy a nagy Weizmann haragot tart az ő cionistáival és elgondoltságait, nézetét a lojalisabb Jewish Agencynek tartogatja?

Lélektanilag megmagyarázható volna ez. Hiszen köztudomású, hogy az utóbbi években a támadások pergőtüzét szőtték rá a cionisták és ez alatt éppen a Jewish Agency, még pedig a nemcionista rész, volt az, amely tüntető lojalitással tartott ki a „cionista“ Weizmann mellett és a Félix Warburgok voltak azok, akik megvédték őt a cionista tábor támadásaival szemben.

Weizmann azonban sokkal inkább a reditások és a higgadt mérlegelés embere, semhogy érzelmi és főleg hiúsági szempontoktól vezettesse közéleti szereplését. Ezzel szemben tény az, hogy a cionista táborban még nem tüntek teljesen az elégedetlenség hullámai, amelyeket Weizmann politikai kurzusa, ennek a kurzusnak nagy csalódásai és kiábrándulásai váltottak ki annak idején.

Még nem érkezett el a teljes megbékülés és kiengesztelődés ideje. És Weizmann, aki realpolitikusi, aki tisztában van azzal is, hogy a jövőben még nagy feladatok várnak rá, — a semleges, a politikamentes terénemot választja cionista megnyilatkozásai számára, neutrális munkaterületen teljesíti elhihetőségét népével és Palesztinával szemben; mindaddig, amíg elérkezettnek és megérettnek látja az időt arra, hogy elfogultságok árnyékától mentesen lépjen ki újra a cionista frontra.

Ilyen terénem a politikamentes Keren Hajesszod és a semleges Jewish Agency. Ilyen munkakör az, amelyben Weizmann szónéklül vállalta a délafrikai KH-kampány vezetését és ilyen neutrális fórum az Administratív Committee tribünje. Am ezek a megnyilatkozások nem mondhatók éppenséggel politikamenteseknek. Sőt ellenkezőleg. Csak a keret és, de a tartalom nem. Mert mindaz, amit Weizmann Chajim délafrikai turnéja során és a Jewish Agency londoni konferenciáján mondott egészen új és egészen céltudatos politikai irányvonalak felrajzolása. Olyan politikai direktívák, amelyek az eddigi Weizmann-kurzustól is lényegesen eltérnek. A transzjordániai kérdés ismételt és nyomatékos forszírozása, a chalucit prioritásának kihangsúlyozása a magánkezdeményezésében, — olyan utmutatások, amelyek mélyen belevágják a cionista napipolitikába.

Weizmann „politikai“ passzivitása semmiesetre sem céltalan és politikamentes félrevonulás és legkevésbé érzelmi momentumok kinövése. Hanem ennek pontosan az ellenkezője: egy higgadt államférfi céltudatos magatartása a jövő irányvonalában, amikor az események szükségszerűsége fogja diktálni a weizmanni erő előrerukoltatását és amikor egyéniségének teljes súlyával fog újra a frontarcosok első rajonálatába állani.

(d. h.)

— Bratjanu Gheorghe sajtópert indított Duca ellen. Bukarestből jelentik: Bratjanu Gheorghe sajtópert indított Duca ellen a Gheorghiuval megjelent ama kiadványok miatt, hogy Bratjanu 12 millió lej kapott a kormány választási alapjából. A Miscarene ezzel kapcsolatban azt hiszi, hogy Duca a felelősséget át fogja hárítani a lap felelős szerkesztőjére.

Augusztus 24-én agrárkonferenciát tartanak Varsóban a közép- és kelet-európai államok

Varsó, augusztus 19. Augusztus 24-én Zaleski megnyitja a lengyel fővárosban a közép- és kelet-európai államok agrárkonferenciáját, amelyen a három kisantant állam, Esztorozság, Bulgária, Lett-, Magyar- és Lengyelország vesznek részt azon célból, hogy előkészítsék a szeptember 5-ikére az olaszországi Stresaba összehívott keleti gazdasági értekezlet agrárkonferenciájának anyagát.

Stresaban foglalkozni fognak még a gabonamérek árhanatlásának megakadályozására alkalmas módokat kivül a devizaforgalmi korlátozások fokozatos visszafejlesztésének lehetőségeivel, valamint pénzügyi problémák közül a transzfermoratórium kérdésével.

— Stan Vidrighin számára készül a 12-ik alminiszteri állás. Bukarestből jelentik: A Dimineata tudni véli, hogy egy 12-ik alminiszteri állást kreálnak, közlekedési alminiszterséget, amelyet Stan Vidrighinnel fognak betölteni. Ő lesz hivatalosan a kormány és a CFR közötti ellenfeleket kiküszöbölő és az autonóm CFR-t a kormány intenciói szerint vezető.

— Sebestyén Dávid emlékezete. Vasárnap délután 11 órakor a Zsidókörház templomában, (Str. Jasilor, Nagyszamos uca 16.) megtartandó igazgatósági ülés keretében kegyeletes megemlékezést tartanak a körház feledhetetlen emlékü főalapítójáról, Székelyhidas Sebestyén Dávidról, halálának 40. évfordulójának alkalmából, továbbá az egyesület ez évben elhunyt jótévedőiről. Az emlékebeszédet dr. Reiter Arthur és dr. Neufeld Jenő egyéletesi titkár tartják.

A leépített konfliktusok...

A gépek korszakát éljük. Mindent pótol immár a gép. Embert és állatot. A konfliktusok, amelyek a lótaradalom elítélői voltak nem is olyan régen, a Fordok, a Chevrolettek, a Steyereket, a Minervák és kitudja milyen márkájú autók inváziója következtében B. listára kerültek. Munkában vannak és mégis munkanélküliek...

Naphosszat álldogálnak megszokott helyeiken zsidókkal a fejükön, amelybe csak nagyrítván kerül bele csemege: a zab... Szomorúan, telőgő fejjel, néma megadással és ki tudja milyen gondolatokkal állnak ugyanazon helyen reggeltől estig. Esőben, sárban. Szélben, viharban...

Csak néha-néha figyelnek fel szomorú magányukból, amikor egy-egy autó vígan elrobog, az autó, amely egyedüli oka téltenségüknek, sovány rabkosztjuknak...

És nem lázadnak... Némán türik az ostar suhantását is, ha a konfliktus valami eltévedt idegen igénybe veszi, hogy aztán visszatérve, ismét nyakukba vegyék sorsuk szomorú maradványát: az üres zsákot...

Nem várnak messiási megoldást. Őket nem csábítja a fasizmus, a hitlerizmus, a kommunizmus... Beletörődtek a változhatatlanságba...

Szegény, leépített jövőnélküli konfliktusok...

(w—)

Az oradeai Kereskedelmi Csarnok által fenntartott nyilvánossági joggal bíró társulati fiú és női felsőkereskedelmi iskolákba a beiratások folyó hó 16-án kezdődtek meg. Az első osztályba beiratkozni szándékozók minél korábbi jelentkezése ajánlatos. Mindennemű felvilágosítást az igazgatóság ad. (Oradea, Alea Gojdu 1.)

— Házasság. Feldmann Etelka Valea lui Mihai és Deutsch Vilmos Roteni ezuton hívják meg barátaikat és ismerőseiket f. hó 23-án délután 5 órakor Nagyváradon a Grósz-vendéglőben (Zöldfa uca) tartandó esküvőjükre.

— Moszkvában halálra ítélték és kivégeztek 19 vasuti fosztogatót. Londonból jelentik: Moszkvában 19 vasuti fosztogatót halálra ítélték és kivégeztek.

— A magántisztviselők a munkaügyi minisztériumtól kérnek védelmet a tömeges elbocsátások ellen. Bukarestből jelentik: A magántisztviselők szövetségének egy küldöttsége tegnap felkereste D. R. Ioanitescu munkaügyi minisztert, akitől védelmet kértek a banktisztviselők egyre emelkedő elbocsátásával szemben. Kértek, hogy külföldieknek ne adjanak letelepedési engedélyt. A kisiparosok delegációja is felkereste Ioanitescut, akinek köszönetet mondtak a kisiparosok forgalmi adójának eltörléséért.

— Elmarad a scrindi kirándulás. A Salom Klub vigalmi bizottságának vasárnapra tervezett kirándulását technikai okokból elhalasztották. A kirándulást augusztus 28-án tartják meg.

— Rosszabbra fordult a Kreditanstalt egykori elnökének állapota. Bécsből jelentik: Rudolf Sieghardt, a Kreditanstalt egykori elnökének állapota rosszabbra fordult. Gyomorbántalmaihoz most aggasztó szívbj járult. Aligha lehet megmenteni az életnek.

— A MEGBOLDOGULT néhai Goldberger Vil (וינא משה) Huedini rabbi évfordulója folyó hó 23-án 11 óráig megtartva. Huedin 932. Weisz Samuel elnök.

— Nemzetközi textilkongresszus Párizsban. Párizsból jelentik: Közélebről nemzetközi textilkongresszust tartanak a francia fővárosban, amelyet nemzetközi választott bírósági szervezet kiépítésével továbbá a minta-, modell- és márkák nemzetközi védelmének kérdésével fognak foglalkozni.

— Kiemelés előtt az elsüllyedt német iskolahajó. Berlinből jelentik: Kiel kikötőjében folytatták a Njobe haditengerészeti vitorlázó iskolahajó kiemelését. A hajót most már mindössze 2 m. mélységben van a víz felszínétől. Az áldozatok temetésének időpontját még nem állapították meg.

— Tömeges halálos áldozatai vannak a darmstadti ételmérgezésnek. Berlinből jelentik: Darmstadtban romlott élelmiszer fogyasztása következtében egy családból ketten meghaltak s egy harmadik családtag kórházban a halállal vívódik. Az eljárás az ételmérgezés körülményeinek tisztázására megindult.

— Megint forradalom van Délamerikában. Londonból jelentik: Rio de Janeiroból jelentik, hogy Rio Grande do Sul brazil államban a saopaloikhoz hasonló forradalmi mozgalom tört ki. A felkelők több ponton kiszorították a kormányerőket.

— Augusztus 23-án tárgyalják Gandhi újra letartóztatott barátjainak bünyégét. Londonból jelentik: Bombayban augusztus 23-ra tűzték ki Gandhi újra letartóztatott angol titkárnőjének, Miss Slade-nek bünyéjében a főárgyalást. A titkárnő ki volt tiltva Bombayból s ennek ellenére visszatért a városba, ez a bünye.

— Makacs székrekedés, vastagbélkataris, gyomorboj, puffadás, vértorlás, sárgaság, aranyeres csomók, ciszofájás esteiben a természetes „Ferenc József“ keserűvíz, reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve, rendkívül becses házi-szer. Klinikai megfigyelések tanúsága szerint a Ferenc József víz még ingerlékeny belü betegknél is fájdalom nélkül hat. A Ferenc József keserűvíz gyógy szerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben kapható.

— Kastélyába utazott a kiszabadult lord-fegyenc. Londonból jelentik: Lord Kysant, az egyévi szabadságvesztésre ítélt angol hajózási mánás elhagyta a börtönt s autón felesége kíséretében Nyugat-Walesbe utazott rokonai kastélyába.

— Hazatért Franciaországba egy 13 évvel ezelőtt kémkedésért halálra ítélt író. Párizsból jelentik: Henri Guilbeaux 13 évvel ezelőtt kémkedéssel vádolt és távollétében halálra ítélt francia író visszatért s önként jelentkezett a hatóságok előtt. Az író hangoztatja, hogy az ellene emelt kémkedési vád teljesen alaptalan. Nem kémkedett, csak a háború ellen folytatott agitációt. A vád ellen azonban az akkori hangulatban nem védekezhetett volna eredményesen s ezért távozott külföldre. Most elérkezettnek látja az időt arra, hogy ügyét az ítélőszék elé bocsássa. A per főtárgyalását nagy érdeklődéssel várják.

NAPRÓL NAPRA

Angliában a nagy hőség tovább tart. Ma újabb hat hógutahalálozás történt s többeket napszúrással kórházba szállítottak.

A legkorábban nyitó berlini színházak a Teater am Admiralplast és a Teater des Westend a nagy hőség miatt elhalasztották megnyitó előadásukat.

Három eszt fiatalember csónakon átjutott az Atlanti óceánon Amerikából Európába. Az ifjak csónakja ma befutott a Themse-torkolatba.

Az angol korona felülvizsgálásával megbízott ékszereszek a régi adatokkal összehasonlításokat tettek megállapították, hogy a korona terjedelme száz év alatt két centiméterrel összehusorodott.

Mollison pilóta a Dublin melletti repülőtérrel óceánrepülő utra startolt. Az a szándéka, hogy az újlandi Harbour-Grace elérése után Newyorkba repül, majd rövid pihenő után újra nekivág az óceánnak s az Európába visszatérő utat is a levegőben teszi meg. A pilóta legfeljebb négy nap múlva újra a szigetországban akar lenni.

Ma nyílt meg Londonban a nagy rádióállomás, amelynek egyik főattrakciója az, hogy a közönség előtt láthatóvá válik György király és a trónörökös hangja. Az uralkodó és fia hangját gramofonon szólaltatják meg s közben az Ediswan-készülék a hangot fényhullámokba transzformálja és vászonra vetíti. Minél hangosabb a beszéd, annál erősebb a vásznon a fényhullámok gyors mozgása.

A walesi herceg és öccse négy napi korfui tartózkodás után a hidroplánon elutaztak Maltába. Elutazásukkor 50 görög hadihajó sorakozott fel a part vidék előtt a hercegek tiszteletére.

A potsdami csillagvizsgáló műszerivel is sikerült felfedezni a néhány nap óta Amerikában észlelt új üstökösöt.

Óvadékképes, önálló üzletvezető a

cipőszakmából

azonnalra felvétetik. Román, német nyelv szükséges. Ajánlatok: Ferdinand Friedmann Sibiu, Str. Reg. Maria 16. címre küldendő.

— A Reaz cirkusz című dráma kerül vetítésre az Egitómunkás-mozgóban vasárnap, augusztus 21-én 3, 5, 7 és 9 órakor. Hétfőn, szerdán 6 és 8 órakor. Főszerepben: Mary Kind és Angelo Ferrarri. Műsor előtt 2 felv. vigjáték.

— Az osztályorsjáték húzása. Az osztályorsjáték mai húzásán a következő főbb nyereményeket húzták ki: 100.000 lej 67826, 25.000 lej 30042, 20.000 lej: 60036, 5781; 15.000 lej: 17609; 12.000 lej: 5242, 36872, 49854, 63853, 66946, 20032, 23313, 57037, 76814.

— Egy szállóbertokos, aki szájkosarat rak munkásaira. Bukarestből jelentik: az Ordinea Noua közli, hogy a Ploesti megyei Valea Calugereasca községben egy szállótulajdonos ellen feljelentést tettek, hogy a munkásokra szájkosarat lakatolt, nehogy munkaközben a szállóból egyenek. A hatósági vizsgálat megindult.

— Értesítés. A kolozsvári Szépművészeti Főiskola közli, hogy a minisztertanács elhatározta az iskola megtartását. A beiratkozások szeptember 15. és 30. között lesznek megtartva, délután 3-6 óra között. A felvételi vizsgák szeptember 24., 28. és október 1-én lesznek. Az előadások október 3-án kezdődnek. A tandíj 4000 lej évenként, mely eszközök, hető két részletű fizetésben. A rajztanári szakon a beiratáshoz szükséges okmányok a következők: születési, honpolgársági s érettségi bizonyítvány. A művészi szekción születési, honpolgársági és iskolai bizonyítványt szükséges előterjesztetni. Az iskola a felső oktatáshoz tartozván, egyenrangú az akadémiaikkal és a kibocsátott bizonyítványai szintén egyen joguak és a középiskolai oktatáshoz jogosítottak.

UJ KELET *Legújabb hírek*

A Zsidó Párt energikusan visszaverte az első antiszemita támadást

Robu, a részeges cuzista képviselő éktelen botrányt provokált a kamarában

A zsidó képviselők elhalgattatták a fenyegetőző bukovinai cuzista kocsmáros. Costinescu liberális a repülő-alap százmillióit reklamálja

Bucuresti-Bukarest, augusztus 19. (Az Uj Kelet tud.) A kamara ma délutáni ülésén napirend előtt Hegedüs Nándor szólalt fel. A sajtóban — mondotta — olyan hírek láttak napvilágot, hogy a svájci kölcsönből a folyó nyugdíjakat és tisztviselői fizetéseket fogják kifizetni, míg az előző hónapokról elmaradt hátralékokat a napi inkasszóból fedezik. Nem hiszi, hogy az állam rendes bevételeiből lenne a hátralékokra. Nem tudja, hogy milyen összegre rúgnak az előző hónapok hátralékai. Annyi bizonyos, hogy az előző kormány felháborító rendszere hónapokon keresztül fizetés nélkül hagyta a tisztviselői társadalmat, amely eladósodott és minden hitelét elveszítette. Kérdezi a kormányt, hogyan és mikor akarják ezeket a hátralékokat rendezni? Kérdezi továbbá, hogy mikor intézik el végül az 1929-es nyugdíjtörvénnyel kapcsolatosan felgyülemlett kéréseket, amelyeket Argetoianu ad acta tétetett azzal, hogy nincs fedezet rájuk. Az esküt nem tett tisztviselőkről és felekezeti tanítókról van szó, akik három év óta várják ügyük rendezését. Ez a rendezés pedig a fennálló törvények értelmében nem késlekedhetik tovább.

A nyugdíjalap eltűnt

D. R. Joanitecu munkaügyi miniszter válaszol a felszólalásra. A kormány mindent elkövetett és elkövet a nyugdíjasok életmüenyének pontos folyósítása érdekében. Nagy nehézségekkel kell azonban megküdenie, mert súlyos örökséget vett át az előző kormánytól. A nyugdíjalap egyszerűen nincs meg. A kormány azonban lesz, hogy az elmaradt hátralékokat is kifizesse. Igyekezni fog azonban a tisztviselőket és a nyugdíjasokat az állami szállítás előtt kielégíteni.

Hegedüs Nándor: A miniszter ur válasza nem nyugtat meg. Vannak helyek, ahol a nyugdíjasok májusi és júniusi illetményeiket sem kapták meg rendezően, mert a pénzügyigazgatóságok más célokra használták fel az erre kapott pénzt. A régi hátralékok rendezése nem tühét halasztást.

Laar Ferenc: A júliusi nyugdíjat sem kapták meg mindenütt.

Vita a katolikus statuszról

Vasilescu Valjean, a statusvagyion ügyben szólal fel. Kijelenti, hogy a vatikáni egyezmény súlyosan megkárosította az államot. Kéri a kormányt, hogy az egyezményt, amelyet továbbra is meghagyja a katolikus egyház kezében a statusvagyion adminisztrálását, tekintsék semmisnek.

Dr. Willer, a magyar párt főtjtikára referáltálni akar. Az elnököl Pop Cicio István nem adja meg neki a szót, azzal, hogy sem a kultuszminiszter, sem a pénzügyminiszter nincsenek jelen.

Willer dr. mégis beszél. Csodálkozásának ad kifejezést, hogy Vasilescu Valjean szentírásnak veszi Onisifor Ghibu status-röpiratát, amelyet maga Pop Valér volt igazságügyminiszter is pamfletnek nevezett.

Valjean: Az állam egymilliárdot veszített a vatikáni jegyzőkönyv miatt.

Dr. Sulyok István: Nem veszített semmit.

Laar Ferenc: Hogyan veszíthetett volna az állam, amikor a statusvagyion sohasem volt állami tulajdon.

A Resica nem fizeti a munkásait
Gherman szociáldemokrata: A Resica művek azon a címen, hogy nem kapják meg követeléseiket az államtól, hónapok óta nem folyósítják a munkások illetményét. A munkásság a legnagyobb nyomorban tengődnek emiatt, az emberek a sző-szoros értelmében éheznek.

Joanitecu munkaügyi miniszter: A kormány mindent elkövetett, hogy a resicai munkások megkapják követeléseiket. Az állam körülbelül 42 millió lejjel

tartozott a Resicának, ennek nagyrészt már ki is fizette. A kormány oda fog hatni, hogy a pénzből, amelyet az állam a Resicának fizet, egy megfelelő hányadát a munkások között osszának szét.

Costinescu liberális a repülőbéllyeg-alap sorsa iránt érdeklődik. Idestova két éve már, hogy csaknem minden hivatalos aktára, levélre, stb. kötelezően bevezették a repülőbéllyeget, — százmilliók gyűltek már össze, de senki sem akar számot adni arról, hogy mi történt ezekkel a pénzekkel.

A magyar párt készséggel támogatja a kormányt

Áttérnek a napirendre. Bethlen György a magyar párt nevében nyilatkozatot olvas fel a válaszfelirati vitához. A párt készséggel fog együttműködni a parlamenttel minden, a gazdasági válság leküzdésére irányuló intézkedés és törvényjavaslat előkészítésében. Emlékezteti a nemzeti parasztpártot a gyulafehérvári határozatokban foglalt ígéretekre és követeli, hogy a nemzeti kisebbségek tizennégy év óta függőben lévő ügyét oldják meg végül, orvosolva a kisebbségek gazdasági és kulturális sérelmeit. A magyar párt nem előlegez bizalmat a kormánynak és ezért a trónbeszédre adandó válaszfeliratot nem szavazza meg.

Ezután Botez kormánypárti beszél, majd a hírűd Robu cuzista képviselő szólal fel, akinek otromba beszéde sorozatos incidensek és viharos párbeszédet között folyt le, mert a zsidópárti képviselők energikusan megvédték a zsidó méltóságot. Beszédét azzal kezdi, hogy milyen nagy hazafi, milyen hőstetteket vitt ő véghez a háború idején és milyen szent védéseken ment át az osztrákok alatt. Beszél a román nép szenvedéseiről, amelyeknek nagy részét a zsidók okozták.

Nem lehet egymillió zsidót sértetgni

Landau tiltakozik az elnököl a „jidan” szó használata ellen, amely sértő. A cuzisták erre nagy zajt csapnak, mire szóváltás kezdődik a zsidó és a cuzista képviselők között.

Misu Weissmann: Nem parlamentáris kifejezés, amit használt. Nem engedhetjük meg, hogy az ország egymillió zsidóságot itt sértgesse. Elnök ur, kérjük, figyelmeztesse a szónokot, hogy parlamentárisan viselkedjék.

Robu: Örüljenek, hogy itt vannak, ez a román nép parlamentje, mit keres itt a Zsidó Párt?

Weissmann: Megtarthatja az ideológiaiát, de változtassa meg a terminológiáját!

Andrei közoktatásügyi alminiszter ígéretet tett a szombati íráskötelezettség megszüntetésére

Parlamenti ankétet kér a Zsidó Párt a sorocai vérengzések ügyében

Bucuresti, augusztus 19. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Zsidó Párt megbízásából ma délelőtt dr. Marton Ernő és Michel Landau országgyűlési képviselők felkeresték Maniu Gyulát. A zsidó képviselők ismertették a januárban lezajlott véres sorocai eseményeket. Em lékezttették Maniut arra, hogy annak idején a nemzeti-parasztpárt képviselői támogatták a parlamenti vizsgálóbizottság kiküldetésére vonatkozó indítványt és kérték, hogy ennek koncekvenciáit levonva tegye lehetővé most a parlamenti vizsgálat mezejtését. Maniu felkérte a zsidó képviselőket, hogy forduljanak ebben az ügyben az illetékes Mihalache

belügyminiszterhez. Ő a maga részéről teljes mértékben támogatja a Zsidó Párt idevonatkozó kérését.

Ugyancsak a Zsidó Párt megbízásából dr. Fischer József és dr. Marton Ernő felkeresték Petre Andrei professzor közoktatásügyi alminisztert és terjedelmes memorandumot nyújtottak eléje a zsidó tanulók szombati íráskötelezettsége ügyében. A zsidó képviselők rámutattak arra, hogy az európai államok közül egyedül Románia alkalmaz lelkiismereti kényszert az állami iskolákban tanuló zsidó ifjakkal szemben. Kérték a kötelező íráskötelezettség alól való felmentést. Andrei megígérte, hogy a kérést a legrövidebb időn belül teljesíteni fogja.

fájja: Robu ur, miért verte meg őnt az Isten ilyen természettel. Válaszoljon a vádra.

Cuza György: Ezek nem emelhetnek ellenünk vádat, ezek a rongyosok.

A zsidó képviselők magukból kikezve kiáltják: Maga rongy, csőcselék, szégyelje magát!

Weissmann: Elnök ur, nem tühretjük ezt a sértést! Rendre!

Percekig tart a zaj, a hangulat rendkívül feszült, a két csoport egymás felé közeledik, mire a kvesztorok és a többségiek közbelépnek és megakadályozzák a tettleges incidenst.

Elnök: Ebben az országban minden állampolgár egyenlő, akármilyen nemzetiséghez tartozik. A „rongy” nem parlamentáris kifejezés, vonja vissza.

Cuza: Hát ha nem parlamentáris kifejezés, akkor visszavonom. A degenerált viszont parlamentáris kifejezés.

„Nem ijedünk meg olyan legényektől...”

Landau: Maga degenerált!

Robu: Ne kényszerítsen, hogy leszálljak erről az emelvényről.

Dr. Marton Ernő: Ne fenyegetőzzék! Mi nem ijedünk meg olyan legényektől, mint maga!

Gh. Cuza: Hallgasson, mert különben velem gyűlik meg a baja.

Robu: Ha nem hallgatsz, majd én megtanítalak becsületre, én itt a román népet képviselem, amelyet ez a lepra tönkretesz.

Augustin Popa kormánypárti: Elnök ur, megengedhetetlen, hogy egyes emberek ilyen módon lealacsonyítsák a ház méltóságát.

Landau: Nem tudja, mit beszél...

Robu: Ismétlem, a zsidóság lepra és mindent el kell követni, hogy attól meg szabaduljunk.

A zsidó képviselők kórusban kiáltják Robu felé: *Örült! Részeges! Bandita!*

Robu folytatja beszédét és azt mondja, hogy a bukovinai zsidók árulók voltak a háborúban.

Marton Ernő: Szemen-szedett hazugság!

Dr. Fischer József: Közhelyek az antiszemita pamfletjeiből!

Pelivan elnök kéri Robut, térjen már a tárgyra.

Robu: Én a tárgynál vagyok, az én tárgyam a zsidók elleni harc. A zsidók árulók ma is.

Simionovici: Elnök ur, védje meg a kisebbségeket!

Landau: Rendre!

A csend csak néhezen áll helyre. Robu a zsidópárti képviselők energikus fellépése láttára abbahagyja a zsidóságot és a liberálisokat kezdő támadni.

Az elnök figyelmezteti, térjen már a tárgyra, mire Cuza felmege Robuhoz a szószekekre és kéri fejzeze be mielőbb beszédét. Robu erre nagy páthosszal így szól:

— Cuzát szentnek tekintem, az ő parancsát teljesítem. Azonnal befejezem beszédemet.

Ezután még egy óráig beszél a parasztság helyzetéről.

Három revolveres suhanc rablómerényletet követelt el egy ujpesti gyógyszerár ellen

Budapest, augusztus 19. Ujpesten, a Kossuth Lajos uccai, Illés Ödön tulajdonát képező gyógyszerárba ma délután három revolveres suhanc rablómerényletet követelt el. A kézipéztárt őrző Petres nevű gyógyszerész-segédet mebelötte az egyik suhanc, míg a tulajdonos a telefonfülkében tartózkodott. Amikor a lövés zajára kilépett a fülkéből, a támadok megijedtek és a pénz egy részével kirohantak. Az uccai járókeőknek sikerült az egyik suhancot elfogni, aki kiskoru. Bekísérték a rendőrségre és megkezdtek vallatását bűntársai nevének megállapítására.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt.

nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baroa L. Pop (v. Brassai u.) 10. sz. Telefon 9-70

Taxa poe plătite in No. 224.71

A kis fő

Főherceg és három lőtt az első Habsburg szerencsés. Es mégse Baj van. A kis fő még erről joggal letett, az ő nagyosági Spanyol tőle a honlád sarja. Előkelősneki.

Románia gödnek a állampolgá mert a szájam — ne Igy talá sorsközöss romániai Annak b ságtalansá csak lefe származást veszi vala állapításá

Adókö vagy h

A nálun ket már n suit belet ség. Aki A pénzügy ujjab rend tikusabb kben kétség a pálmát, növénynt.

Ezentul zolványnt” kat, kik a jeit élvezi kirándulás hitelesen rendezett lesz ujjab lalkozhat támogatot lisan, min zésével ell lefejalja

Megállá térüm, P tesznek p lezettsége tási és re nek segits Boldog hez auton mig orvos De jól sürgösen a honoz hogy adó szág, am san gond

Ki aka Goethe

A kérdé mazva igy ságban le mai inség na ennek nagyozó, ugyneveze tene ez a száradik neológiai lépett ele zását kut attal for tatta, kik notabilitá szen érd állapítottá ban a kor fiverek és sen rajtu jelentenek